

ePooki
6/2010

OULUN SEUDUN AMMATTIKORKEAKOULUN TUTKIMUS- JA KEHITYSTYÖN JULKAISUT

Margit Leskinen

Työelämäyhteistyö opinnoissa Oulun seudun ammattikorkeakoulun
Liiketalouden yksikössä opiskelijan silmin

Raportti

OULUN SEUDUN
AMMATTIKORKEAKOULU

ePooki
6/2010

OULUN SEUDUN AMMATTIKORKEAKOULUN TUTKIMUS- JA KEHITYSTYÖN JULKAISUT

Margit Leskinen

Työelämäyhteistyö opinnoissa Oulun seudun ammattikorkeakoulun
Liiketalouden yksikössä opiskelijan silmin

Raportti

Sisällys

Tiivistelmä	4
1. Johdanto	6
2. Aineisto ja menetelmät	6
3. Vastanneiden opiskelijoiden taustatiedot	7
4. Ohjaus ja neuvonta	9
5. Työelämäyhteydet opinnoissa ja opetuksen työelämävastaavuus	10
6. Harjoittelu	15
7. Opinnäytetyö	17
8. Opetushenkilöstö	19
9. Opiskelijakunnan ja opiskelijatovereiden merkitys työelämäsuhteiden rakentamiseen	20
10. Opiskelijoiden onnistuneita kokemuksia työelämästä omista opinnoissaan	22
11. Opiskelijoiden epäonnistuneita kokemuksia työelämästä omista opinnoissaan	24
12. Ehdotuksia, kuinka työelämä saataisiin paremmin mukaan opintoihin	25
13. Yhteenveto ja johtopäätökset	28
Liitteet	33

1. Johdanto

Oulun seudun ammattikorkeakoulun Liiketalouden yksikössä toteutettavan EU-rahoitteisen Strategialähtöinen liiketoimintaosaamisen kehittäminen -hankkeen (SLK) tavoitteena on Liiketalouden yksikön työelämäyhteistyön syventäminen ja kehittäminen sekä työelämäyhteistyön toimintamallin rakentaminen.

Tätä varten hankkeen toimesta toteutettiin laaja kysely Liiketalouden yksikön opiskelijoille. Kyselyllä selvitettiin Liiketalouden yksikössä opiskelijoiden näkökulmasta työelämäyhteistyötä, työelämäyhteistyön eri muotoja ja työelämäyhteistyön näkyvyyttä opinnoissa.

Syksyllä 2008 INTO-verkosto (Opiskelijan ja työelämän yhteyksien kehittämisverkosto) toteutti valtakunnallisen nykytila-analyysin ammattikorkeakoulujen työelämäyhteystyistä. Yksi INTO-verkoston kyselyistä koski opiskelijoita. Oulun seudun ammattikorkeakoulun Liiketalouden yksikön työelämä tutkimuksessa käytettiin Into-kyselyn kyselylomaketta muokattuna Liiketalouden yksikköön sopivaksi. Näin tuloksia voitiin joiltakin osin verrata val-

takunnallisen tutkimuksen tuloksiin.

Kysely toteutettiin lomakekyselynä Liiketalouden yksikön kaikkien koulutusohjelmien jokaisen vuosikurssin opiskelijoille oppituntien alussa. Suuret kiitokset kuuluvat opettajille, jotka osallistuivat kyselyn toteutukseen. Kysely toteutettiin kahtena ajankohtana: lokakuussa 2009 ja tammikuussa 2010. Näin toteutettuna tutkimukseen saatiin mukaan tammikuussa oppilaitokseen harjoittelusta palaavat opiskelijat, joilta saatiin arvokasta tietoa varsinkin harjoittelusta. Tammikuussa kysely tehtiin myös ensimmäisen vuosikurssin opiskelijoille, joilla oli jo opiskelua takanaan yksi lukukausi. Kolmannen ja ylempien vuosikurssien opiskelijoita yritettiin saavuttaa myös sähköpostin välityksellä. Tutkimuksesta rajattiin pois ylempien amk-tutkinnon opiskelijat ja ammatillisia erikoistumisopintoja suorittavat opiskelijat. Vastauksia saatiin 657 opiskelijalta. Tammikuussa 2010 Liiketalouden yksikössä läsnäolevaksi ilmoittautuneita opiskelijoita oli 1 140, joten kyselyn vastausprosentti oli suuri.

2. Aineisto ja menetelmät

Kysely tehtiin Liiketalouden yksikön kaikkien koulutusohjelmien jokaisen vuosikurssin ryhmille. Tutkimukseen ei otettu mukaan ylempien amk-tutkinnon opiskelijoita eikä ammatillisia erikoistumisopintoja suorittavia opiskelijoita. Kysely toteutettiin pakollisiin opintoihin kuuluvien oppituntien alussa. Näin pystyttiin saamaan jokaisen koulutusohjelman jokaiselta vuosikurssilta vastauksia. Vastauksia saatiin 657 opiskelijalta. Aineisto oli laaja ja toteutus tarkasti tehty, joten tuloksia voitiin verrata koulutusohjelmittain ja vuosikursseittain. Koulutusohjelmista käytetään raportissa Liiketalouden yksikössä käytettyjä

lyhenteitä: Liiketalous (LIK), Tietojenkäsittely (TIK), Kirjasto- ja tietopalvelu (KIR), Degree Programme in Business Information Technology (BIT) ja Degree Programme in International Business (DIB).

Lomakkeen kysymykset oli jaettu aihealueisiin: ohjaus ja neuvonta työelämään liittyvissä asioissa, työelämäyhteydet opinnoissa, opetuksen työelämävastaavuus, harjoittelu, opinnäytetyö, tietämys työelämäyhteistyön muodoista, opetushenkilöstö, opiskelijakunnan ja opiskelijakavereiden tuki työelämysuhteiden rakentamisessa.

Lähes jokaisesta aihealueesta kysyttiin nykytilaa ja tärkeyttä asteikolla 1–5 (1 = täysin erimieltä, ..., 5 = täysin samaa mieltä; 1 = ei lainkaan tärkeä, ..., 5 = erittäin tärkeä) (liite 3). Tuloksia esitettäessä pylväsdiagrammeihin käytetään kolmeportaista asteikkoa, mutta keskiarvot on laskettu alkuperäisistä viisiportaaisista muuttujista. Avoimilla kysymyksillä opiskelijoilta kysyttiin opintojen aikana olleista onnistuneista sekä epäonnistuneista kokemuksista työelämästä. Lisäksi opiskelijoita pyydettiin kertomaan, miten työelämäyhteistyö saataisiin paremmin mukaan ammattikorkeakouluopintotoihin. Kysely tehtiin ulkomaalaisille opiskelijoille englanninkielisellä kyselylomakkeella.

Tulosten analysoinnissa käytettiin kvantitatiivisia menetelmiä ja SPSS 17 -tilasto-ohjelmaa. Eri ryhmien välisissä vertailuissa eroavaisuuksien toteamiseksi käytettiin ristiintaulukointia ja Khiin-neliötestiä sekä keskiarvotestejä. Keskiarvojen eroavaisuuksia testattiin ei-parametrisilla keskiarvotesteillä. Summamuuuttujien muodostamisen ja niiden reliabilisuuden selvittämiseksi laskettiin Cronbachin alfa -kertoimet (liite 2).

Avoimiin kysymyksiin tulleita vastauksia on laitettu sellaisenaan kyseisen asian tulosten tulokinnan kohdalle.

3. Vastanneiden opiskelijoiden taustatiedot

Opiskelijoilta kysyttiin taustatietoina sukupuoli, koulutusohjelma, pohjakoulutus ja monesko opiskeluvuosi heillä on meneillään. Lisäksi heiltä kysyttiin, kuinka paljon heillä oli työkokemusta ennen Liiketalouden yksikössä opintojen aloittamista ja paljonko siitä oli oman koulutusalan työtehtäviä.

Sukupuoli

Vastanneista opiskelijoista naisia oli 60 % (392) ja miehiä 40 % (264).

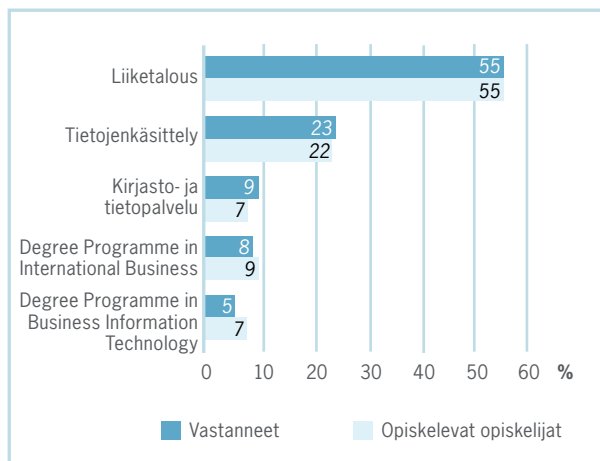
Koulutusohjelma

Liiketalouden yksikössä oli läsnäolevia opiskelijoita aineiston keräämisen hetkellä 1 140 ja kyselyyn vastasi 657 opiskelijaa. Vastanneita oli jokaisesta koulutusohjelmasta ja lähes samassa suhteessa kuin läsnäolevista opiskelijoista kuuluu kuhunkin koulutusohjelmaan. Vastauksia saatiin ensimmäisen, toisen ja kolmannen opiskeluvuoden opiskelijoilta suhteessa vähän enemmän kuin heitä on läsnäolevista opiskelijoista. Vastanneista neljännen ja sitä ylemmän opiskeluvuoden opiskelijoita oli kaikkein vähiten ja myös vähemmän kuin heitä on suhteessa läsnäolevista opiskelijoista. Neljännen vuosikurs-

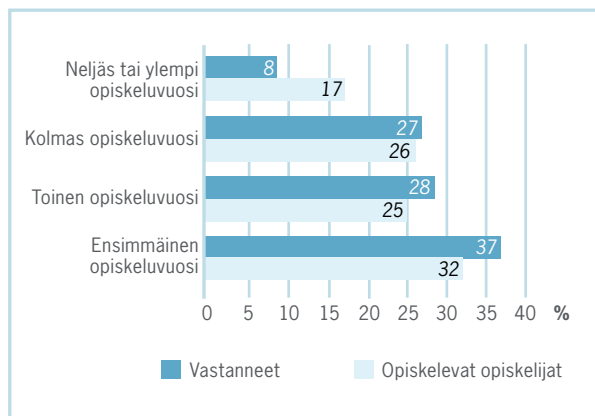
sin opiskelijoita oli hankalampi tavoittaa ja siksi heidän osuutensa jäi pienemmäksi. Vastauksia saatiin kuitenkin heiltäkin riittävästi, jotta jatkotutkimusta pystyttiin heidänkin osalta tekemään.

Taulukko 1. Vastanneet opiskelijat koulutusohjelmittain

Koulutusohjelma	Lukumäärä	%
Liiketalous	360	55
Tietojenkäsittely	147	22
Kirjasto- ja tietopalvelu	60	9
Degree Programme in Business Information Technology	35	5
Degree Programme in International Business	55	8
Yhteensä	657	100

Kuvio 1. Vastaajat (n = 657) ja läsnäolevat opiskelevat opiskelijat (n = 1 140) koulutusohjelmittain

Kuvio 2. Vastaajat (n = 657) ja läsnäolevat opiskelevat opiskelijat (n = 1 140) opiskeluvuosittain

Taulukko 2. Vastanneiden opiskelijoiden opiskeluvuosi

Opiskeluvuosi	Lukumäärä	%
Ensimmäinen opiskeluvuosi	240	37
Toinen opiskeluvuosi	183	28
Kolmas opiskeluvuosi	180	27
Neljäs tai ylempi opiskeluvuosi	54	8
Yhteensä	657	100

Taulukko 3. Vastanneiden pohjakoulutus (n = 646)

Pohjakoulutus	Lukumäärä	%
Lukio	538	83
Ammatillinen perustutkinto	189	29
Lukio ja ammatillinen koulutus	82	13
Pohjakoulutuksen lisäksi muu tutkinto	24	4

Pohjakoulutus

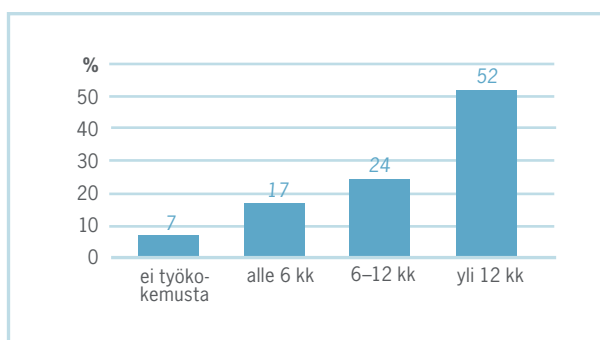
Vastaajat pystyivät merkitsemään pohjakoulutukseensa lukion tai ammatillisen perustutkinnon tai vastaavan ammatillisen koulutuksen ja vielä lisäksi jonkin muun mahdollisen tutkinnon. Opiskelijoista 83 %:lla oli pohjakoulutuksena lukio, 29 %:lla ammatillinen koulutus ja 13 %:lla oli sekä lukio että ammatillinen koulutus. Vastanneista 4 % oli suorittanut lukion tai ammatillisen koulutuksen lisäksi joitakin muita opintoja. Useimmilla näistä oli jokin ammattikorkeakoulututkinto. Joillakin oli ylempi korkeakoulututkinto, ulkomailla suoritettu alempi korkeakoulututkinto ja joillakin oli lueteltu suoritettuja lisäopintoja.

Työkokemus ennen opintojen aloittamista

Ainoastaan 7 % opiskelijoista ei omannut työkokemusta ennen opintojen aloittamista ja noin puolella (52 %) oli työkokemusta yli vuosi. Alle vuoden työkokemusta oli 41 %:lla. Niillä opiskelijoilla, joilla työkokemusta oli yli vuosi, työvuodet vaihtelivat vähän yli vuodesta 35 vuoteen. Keskimäärin näillä opiskelijoilla työvuosia oli 5,8 vuotta. Kuitenkin heistä puolella oli työvuosia korkeintaan 3,5 vuotta ja 75 %:lla oli korkeintaan 7 vuotta.

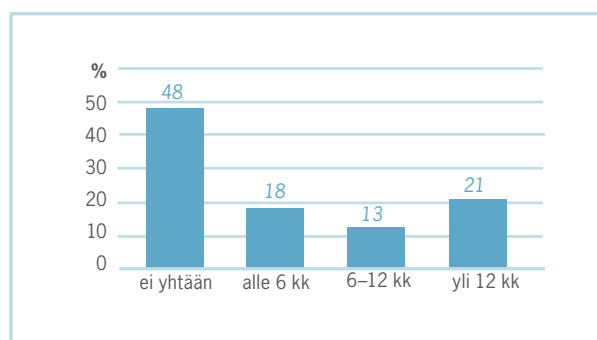
Niiltä 611 opiskelijalta, joilla oli ollut työkokemusta ennen opintojen aloittamista, tiedusteltiin vielä, kuinka

paljon siitä työkokemuksesta oli ollut oman koulutusalan työtehtäviä. Heistä 603 vastasi kysymykseen ja lähes puolella työtehtävistä ei yhtään vastannut oman koulutusalan työtehtäviä. Kolmasosalla oman alan työtehtäviä oli ollut vuosi tai sitä vähemmän ja viidesosalla yli vuosi.

Kuvio 3. Opiskelijoiden työvuodet yhteensä ennen opintojen aloittamista (n = 656)

Niillä opiskelijoilla, joilla oman alan työtehtäviä oli ollut yli vuosi, oman alan työtehtävävuodet vaihtelivat välillä 1,2–34 vuotta ja keskimäärin niitä oli ollut 6,3 vuotta. Puolella oli ollut korkeintaan 4 vuotta ja 75 %:lla korkeintaan 7,8 vuotta.

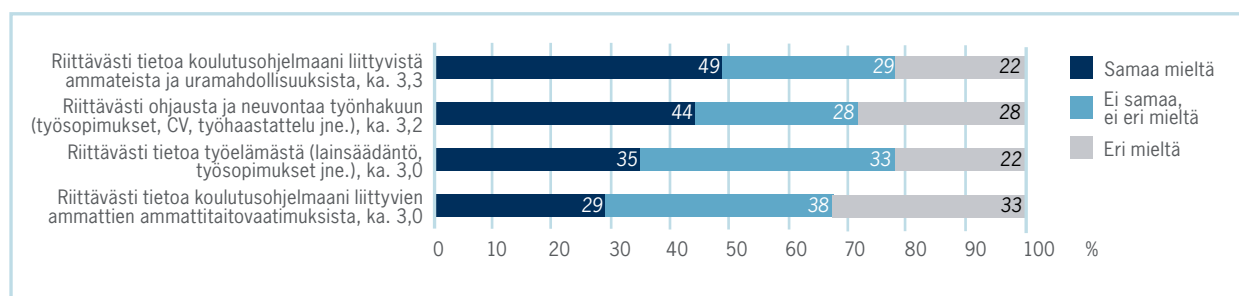
Kuvio 4. Opiskelijoiden oman koulutusalan työtehtäviä työkokemusajasta ennen opintojen aloittamista (n = 603)

4. Ohjaus ja neuvonta

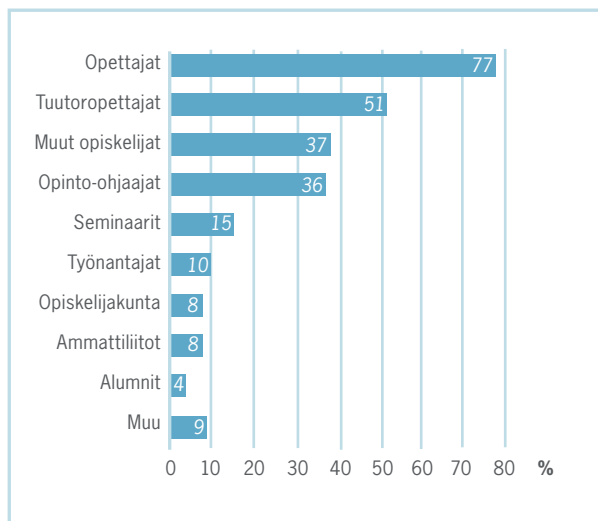
Opiskelijoilta kysyttiin, ovatko he saaneet riittävästi tietoa koulutusohjelmaan liittyvistä ammateista, ammattitaitovaatimuksista, uramahdollisuuksista, työelämään liittyvistä asioista ja ovatko he saaneet riittävästi ohjausta ja neuvontaa työelämään liittyvistä asioista. Noin puolet oli sitä mieltä, että on saanut riittävästi tietoa koulutusohjelmaan liittyvistä ammateista ja uramahdollisuuksista, mutta alle 30 % koki saaneensa riittävästi tie-

toa ammattien ammattitaitovaatimuksista. Vain hieman yli 40 % koki saaneensa riittävästi ohjausta ja neuvontaa työnhakuun ja vielä harvemmat olivat saaneet riittävästi tietoa esim. työlainsäädännöstä ja työsopimuksista.

Opiskelijoilta tiedusteltiin, mistä he ovat saaneet tietoa, ohjausta ja neuvontaa edellä mainittuihin työelämää koskeviin asioihin. Vastaajat pystyivät tuomaan esille muitakin lähteitä kuin annetut vaihtoehdot. Opiskelijat olivat

Kuvio 5. Opiskelijoiden arviot työelämään liittyvien asioiden tiedon saamisesta (n = 652–657)

Kuvio 6. Opiskelijoiden työelämään liittyvien asioiden tieto-, ohjaus- ja neuvontalähteet

saaneet eniten ohjausta ja neuvontaa opettajilta (77 %) ja tuutoropettajilta (51 %). Seuraaviksi nousivat muut opiskelijat ja opinto-ohjaajat. Heiltä neuvoa ja ohjausta oli saanut reilu kolmasosa. Jonkin verran tietoa oli saatu myös seminaareista, työnantajilta, ammattiliitoilta ja opiskelijakunnalta. Opiskelijoista 9 % kertoi saaneensa työelämä tietoa muulta kuin annetuista vaihtoehdoista ja

heistä yli puolet mainitsi saaneensa tietoa internetistä. Muutama vastaaja mainitsi työvoimatoimiston ja tuutor-opiskelijat. Muut maininnat olivat yksittäisiä.

Naisten ja miesten välillä ei ollut eroa siinä, kuinka riittäväksi koettiin tiedon saaminen työelämään liittyvissä asioissa. Kolmannen ja sitä ylempien vuosikurssien opiskelijat kokivat muita yleisemmin saaneensa riittävästi tietoa yleensä työelämästä, esim. lainsäädännöstä, työ sopimuksista jne. Näistä asioista kolmannen ja sitä ylempien vuosikurssien opiskelijoista yli puolet koki saaneensa riittävästi tietoa.

KIR-opiskelijat ja BIT-opiskelijat olivat saaneet eniten tietoa koulutusalaan liittyvistä ammateista ja uramahdollisuuksista (noin 70 %) ja harvimmista näistä tietoa olivat saaneet DIB-opiskelijat (22 %). KIR- ja BIT-opiskelijat olivat muita yleisemmin saaneet tietoa myös koulutusohjelmiin liittyvien ammattien ammattitaitovaatimuksista (noin 60 %). TIK- ja KIR-opiskelijat olivat muita harvemmin saaneet ohjausta ja neuvontaa työnhakuun (alle 20 %) sekä muita harvemmin myös riittävästi tietoa työelämästä esim. työlainsäädännöstä. LIK-opiskelijat kokivat muita yleisemmin saaneensa riittävästi tietoa työlainsäädännöstä ja työ sopimuksista (45 %).

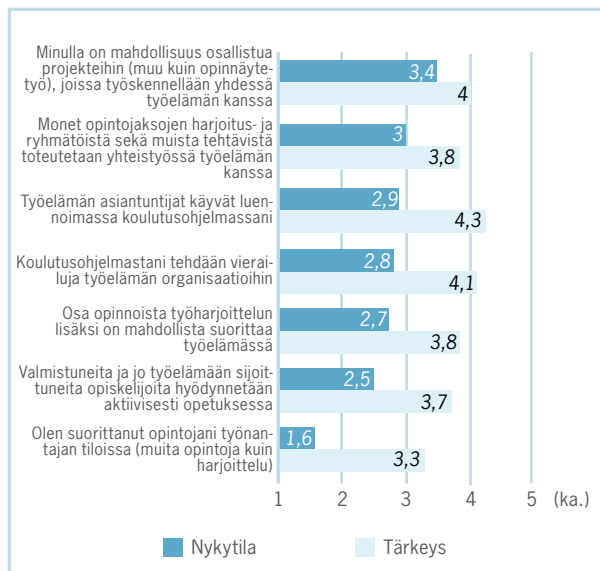
5. Työelämäyhteydet opinnoissa ja opetuksen työelämävastaavuus

Opiskelijoilta kysyttiin nykyiseen opetukseen liittyvistä työelämäyhteyksistä sekä pyydettiin arvioimaan nykyisen opetuksen työelämävastaavuutta. Lisäksi heitä pyydettiin arvioimaan, kuinka tärkeänä he näkevät opintoihin liittyvät erilaiset työelämäyhteydet ja opetuksen työelämävastaavuuden.

5.1. Työelämäyhteydet opinnoissa

Opiskelijat pitivät tärkeänä, että opintoihin liittyy työelämäyhteyksiä. Todella tärkeänä pidettiin varsinkin

sitä, että työelämän asiantuntijat käyvät luennoimassa ja tehdään vierailuja työelämän organisaatioihin. Näitä työelämäyhteistyömuotoja ei kuitenkaan opiskelijoiden mielestä ole ollut riittävästi. Muutenkin voidaan sanoa, että työelämäyhteyksiä opinnoissa ei koettu olevan kovinkaan paljon. Valmistuneita työelämään sijoittuneita opiskelijoita ei ole juuri hyödynnetty opetuksessa eikä opintoja ole monikaan suorittanut työnantajan tiloissa. Se, että heillä on ollut mahdollisuus osallistua projekteihin, koettiin onnistuneen kohtalaisen hyvin. (Kuvio 7.)

Kuvio 7. Opiskelijoiden arviot opintojen työelämäyhteyksistä (n = 629–653)

Työelämäyhteyksien nykytila (kuvio 8):

- Puolet opiskelijoista koki, että heillä on mahdollisuus osallistua projekteihin (muu kuin opinnäytetyö), joissa työskennellään työelämän kanssa. Ainoastaan 20 % ei kokenut asiaa näin.
- 37 %:n mielestä monet harjoitus- ja ryhmätöistä sekä muut tehtävät toteutetaan yhteistyössä työelämän kanssa.

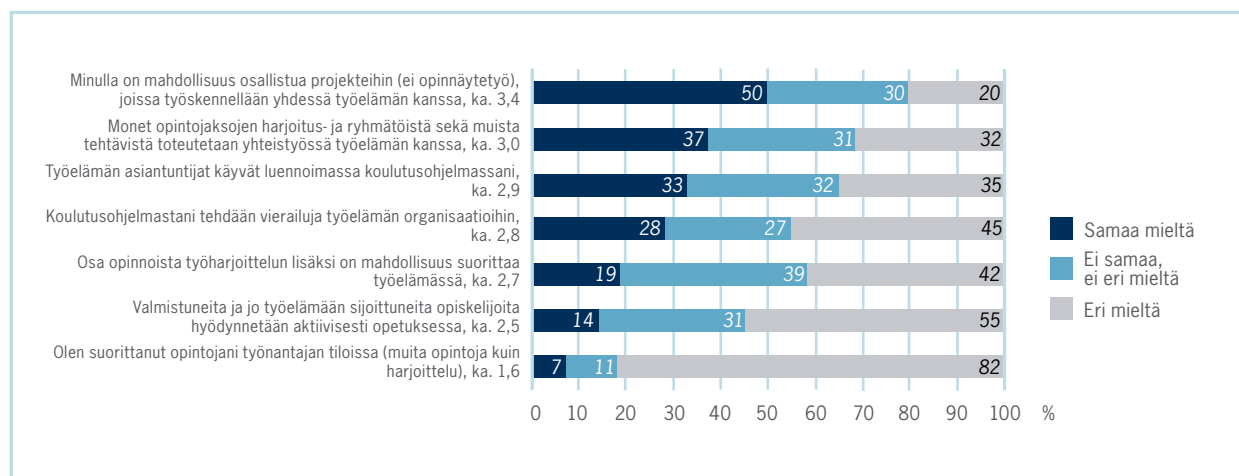
kanssa. Kolmasosa oli eri mieltä.

- Kolmasosa oli sitä mieltä, että työelämän asiantuntijat käyvät luennoimassa koulutusohjelmassa. Kolmasosa oli tästä eri mieltä.
- Vierailuja työelämän organisaatioihin ei opiskelijoiden mielestä tehdä nykyisin kovin paljon. 45 %:n mukaan vierailuja ei tehdä ja 28 %:n mielestä tehdään.
- Ainoastaan 19 % on suorittanut harjoittelun lisäksi opintoja työelämässä ja ainoastaan 7 % oli suorittanut harjoittelun lisäksi opintoja työnantajan tiloissa.
- Valmistuneita työelämään sijoittuneita opiskelijoita ei juurikaan hyödynnetä opetuksessa.

Taustamuuttujien vaikutuksia (nykytila)

Naiset kokivat enemmän, että koulutusohjelmasta tehdään vierailuja työelämän organisaatioihin ja miehet taas olivat yleisemmin sitä mieltä, että opintoja on mahdollisuus suorittaa työelämässä ja että valmistuneita työelämään sijoittuneita opiskelijoita hyödynnetään opetuksessa.

Ensimmäisen vuosikurssin opiskelijat olivat muita enemmän sitä mieltä, että valmistuneita työelämään sijoittuneita hyödynnetään opetuksessa (21 %), mutta olivat

Kuvio 8. Opiskelijoiden arviot opintojen työelämäyhteyksien nykytilasta (n = 629–653)

muita vähemmän sitä mieltä, että opintojaksojen harjoitus- ja ryhmätyöt tehdään yhteistyössä työelämän kanssa (29 %).

BIT-opiskelijat (57 %) ja DIB-opiskelijat (42 %) olivat muita yleisemmin sitä mieltä, että asiantuntijat käyvät luennoimassa koulutusohjelmassa. Samoin BIT-opiskelijat (40 %) ja DIB-opiskelijat (24 %) olivat muita yleisemmin sitä mieltä, että valmistuneita työelämään siirtyneitä opiskelijoita hyödynnetään opetuksessa. KIR-opiskelijat (93 %) ovat eniten tehneet vierailuja työelämän organisaatioihin ja vähiten vierailuja ovat tehneet TIK-opiskelijat ja BIT-opiskelijat (12 %). TIK-opiskelijat (19 %) ja KIR-opiskelijat (2 %) ovat tehneet muita vähemmän opintojaksojen harjoitus- ja ryhmätöitä yhteistyössä työelämän kanssa. KIR-opiskelijat (41 %) ja DIB-opiskelijat (32 %) kokivat muita vähemmän, että heillä on mahdollisuus osallistua työelämän kanssa yhdessä tehtyihin projekteihin. BIT-opiskelijat (49 %) kokivat muita yleisemmin, että heillä on mahdollisuus osa opinnoista suorittaa työelämässä ja vähiten näin kokivat KIR-opiskelijat (11 %) ja LIK-opiskelijat (13 %). BIT-opiskelijat ovat suorittaneet muita yleisemmin opintoja työnantajan tiloissa (27 %).

Kun tarkastellaan kokonaisuutena (summamuuttujana) työelämäyhteyksiä opinnoissa, niin BIT-opiskelijat kokivat työelämäyhteyksiä olevan eniten verrattuna muiden koulutusohjelmien opiskelijoihin.

Työelämäyhteyksien tärkeys (liite 1)

- Työelämän asiantuntijoiden luennoimista pidettiin kaikkein tärkeimpänä (ka. 4,3). Lähes 90 % piti tätä tärkeänä ja juuri kukaan ei ollut asiasta eri mieltä.
- 80 % piti tärkeänä, että koulutusohjelmasta tehdään vierailuja työelämän organisaatioihin (ka. 4,1).
- Yli 70 % piti tärkeänä mahdollisuutta osallistua projekteihin, joissa työskennellään yhdessä työelämän kanssa.
- Yli 60 % piti tärkeänä, että opintojaksojen harjoitus- ja muut tehtävät toteutetaan yhdessä työelämän kanssa, valmistuneita työelämään sijoittuneita opiskelijoita hyödynnetään opetuksessa ja osa opinnoista voidaan

suorittaa työelämässä.

- Harjoittelun lisäksi muiden opintojen suorittamista työnantajan tiloissa ei pidetty kovin tärkeänä.

Taustamuuttujien vaikutuksia (tärkeys)

Naiset pitivät miehiä tärkeämpänä vierailuja työelämän organisaatioihin ja sitä, että valmistuneita työelämään sijoittuneita opiskelijoita hyödynnetään aktiivisesti opetuksessa.

Neljännän tai sitä ylempien vuosikurssien opiskelijat pitivät muita vähemmän tärkeänä sitä, että osa opinnoista työharjoittelun lisäksi on mahdollisuus suorittaa työelämässä.

KIR-opiskelijat (97 %) pitivät muita enemmän tärkeänä vierailuja työelämän organisaatioihin, kun taas TIK- ja BIT-opiskelijat pitivät vierailuja muita vähemmän tärkeänä (68 %). KIR-opiskelijat (36 %) pitivät muita vähemmän tärkeänä sitä, että opintojaksojen harjoitus- ja ryhmätyöt sekä muut tehtävät toteutetaan yhteistyössä työelämän kanssa. BIT- ja DIB-opiskelijat (80 %) pitivät muita tärkeämpänä sitä, että opintoja voi suorittaa työnantajan tiloissa, kun taas KIR-opiskelijat pitivät tätä muita vähemmän tärkeänä (36 %).

Kun tarkastellaan kokonaisuutena (summamuuttujana) opintojen työelämäyhteyksien tärkeyttä, niin BIT- ja DIB-opiskelijat pitivät opintojen työelämäyhteyksiä jonkin verran tärkeämpänä kuin muiden koulutusohjelmien opiskelijat.

5.2. Opetuksen työelämävastaavuus

Opiskelijat pitivät erittäin tärkeänä lähes kaikkea, mikä liittyi opetuksen työelämävastaavuuteen. Ainoastaan opiskelijoiden mahdollisuutta antaa palautetta opintojen työelämäyhteyksistä, ei nähty kovin tärkeänä. Juuri kukaan opiskelijoista ei ollut erimielistä opetuksen työelämävastaavuuden tärkeydestä. Opiskelijat kokivat, että opetus Liiketalouden yksikössä on kohtalaisen käytännönläheistä, opetusmateriaalit sekä opetussisällöt ovat kohtalaisen ajantasaisia ja vastaavat kohtalaisen hyvin työelämän vaatimuksia. Valmistuvilla opiskelijoilla ei kui-

tenkaan katsottu olevan riittävää oman alansa käytännön osaamista. Työelämsuhteita ei katsottu juuri pystyvän luomaan opintojen aikana eikä koettu, että koulutus olisi pystynyt tukemaan työelämsuhteiden rakentamisessa. (Kuvio 9.)

Opetuksen työelämvastaavuuden nykytila

(kuvio 10):

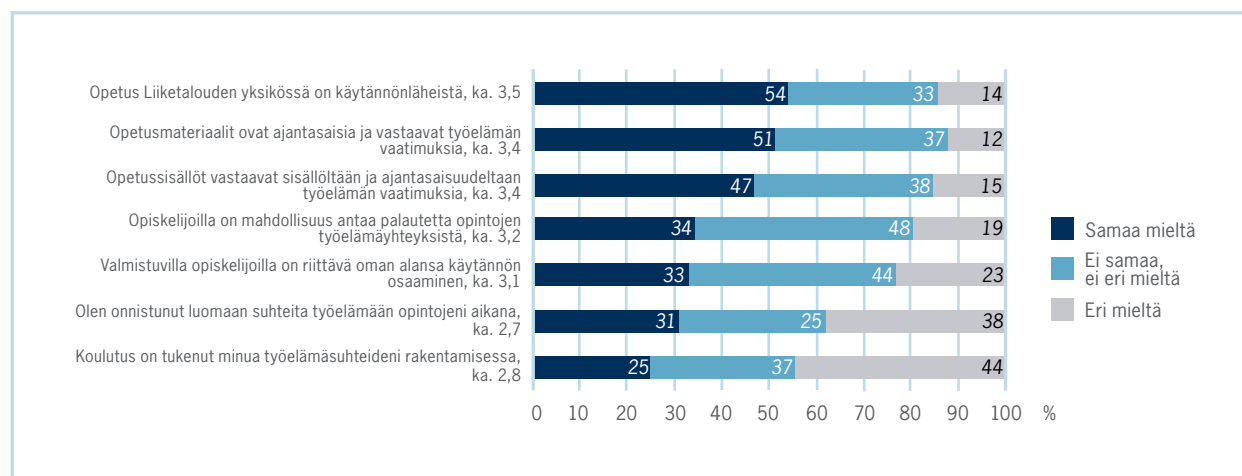
- 54 % opiskelijoista piti opetusta käytännönläheisenä ja noin puolet oli sitä mieltä, että opetusmateriaalit ovat ajantasaisia ja vastaavat työeläman vaatimuksia ja opetussisällöt vastaavat sisällöltään ja ajantasaisuudeltaan työeläman vaatimuksia. Nämä asiat ovat kohtuullisen hyvällä mallilla, kaikkien keskiarvo oli noin 3,5.
- Ainoastaan kolmasosa opiskelijoista koki, että opiskelijoilla on riittävä oman alan osaaminen ja lähes neljäsosa oli sitä mieltä, että opiskelijoilla ei ole riittävää oman alan osaamista.
- Opiskelijoista noin kolmasosa oli sitä mieltä, että opiskelijat voivat antaa palautetta opintojen työelämyhteyksistä.
- Vajaa kolmasosa on pystynyt luomaan suhteita työelämaan opintojen aikana, mutta lähes 40 % ei ollut pystynyt. Vielä harvemmat opiskelijat kokivat, että koulutus on tukenut työelämsuhteiden rakentamisessa.

Kuvio 9. Opiskelijoiden arviot opetuksen työelämvastaavuudesta (n = 629–652)

Taustamuuttujien vaikutuksia (nykytila)

Kolmannen ja sitä ylempien vuosikurssien opiskelijat olivat muita enemmän sitä mieltä, että valmistuvilla opiskelijoilla ei ole riittävä oman alansa käytännön osaaminen. He olivat taas muita enemmän sitä mieltä, että koulutus on tukenut työelämsuhteiden rakentamisessa, he ovat onnistuneet luomaan suhteita työelämaan opintojen aika-

Kuvio 10. Opiskelijoiden arviot opetuksen työelämvastaavuuden nykytilasta (n = 629–652)

na ja opiskelijoilla on mahdollisuus antaa palautetta opintojen työelämäyhteyksistä. Ensimmäisen vuosikurssin opiskelijat olivat muita vähemmän sitä mieltä, että ovat pystyneet luomaan työelämysuhteita ja että koulutus on tukenut suhteiden rakentamisessa.

KIR- ja BIT-opiskelijat (yli 50 %) olivat muita yleisemmin sitä mieltä, että opetussisällöt vastaavat sisällöltään ja ajantasaisuudeltaan työelämän vaatimuksia. Kaikkein vähiten tätä mieltä olivat DIB-opiskelijat (39 %). Opetusmateriaalien ajantasaisuudesta kaikkein vähiten olivat samaa mieltä TIK-opiskelijat (39 %). KIR-opiskelijat (47 %) ja BIT-opiskelijat (39 %) olivat yleisimmin sitä mieltä, että valmistuvilla opiskelijoilla on oman alan käytännön osaaminen. TIK-opiskelijat ovat kaikkein vähiten onnistuneet luomaan suhteita työelämään opintojen aikana (22 %).

Se, miten paljon opiskelijalla oli työkokemusta ennen opiskelun aloittamista, ei vaikuttanut siihen, kuinka työelämävastaavana opetusta pidettiin. Myöskään se ei vaikuttanut, miten paljon työkokemuksesta oli oman alan kokemusta.

Kun tarkastellaan kokonaisuutena (summamuuttujana) nykyistä opetuksen työelämävastaavuutta, niin kolmannen ja sitä ylempien vuosikurssien opiskelijat kokivat alempien vuosikurssien opiskelijoita enemmän opetuksen vastaavan työelämän vaatimuksia. Koulutusohjelmista BIT-opiskelijat pitivät muita enemmän opetusta työelämävastaavana.

Opetuksen työelämävastaavuuden tärkeys (liite 1):

- Vastaajista noin 90 % piti tärkeänä opetussisältöjen ja opetusmateriaalien ajantasaisuutta ja vastaavuutta työelämän vaatimuksiin, opetuksen käytännönläheisyyttä ja sitä, että valmistuvilla opiskelijoilla on riittävä oman alan osaaminen. Kaikissa näissä keskiarvo oli noin 4,5.
- Yli 80 % piti tärkeänä, että opintojen aikana pystytään luomaan suhteita työelämään ja koulutus tukee työelämysuhteiden rakentamisessa.
- Vähemmän tärkeänä, mutta ei kuitenkaan merkityksettömänä, nähtiin se, että opiskelijoilla on mahdollisuus

antaa palautetta opintojen työelämäyhteyksistä.

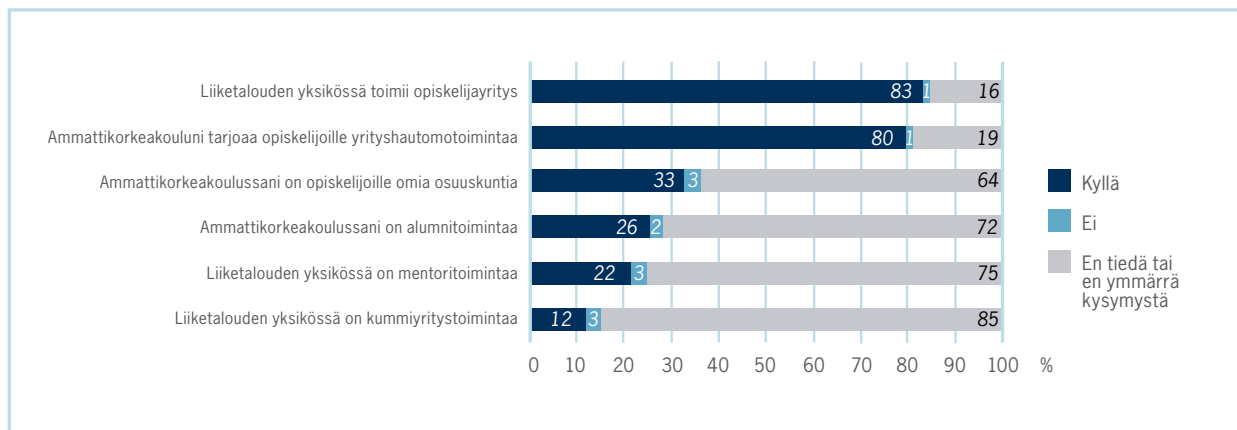
Taustamuuttujien vaikutuksia (tärkeys)

Naiset pitivät miehiä tärkeämpänä opetuksen työelämävastaavuutta. Sillä, kuinka paljon opiskelijoilla oli työkokemusta ennen opintojen aloittamista, ei ollut vaikutusta siihen, kuinka tärkeänä opetuksen työelämävastaavuus nähtiin. Kolmannen ja sitä ylempien vuosikurssien opiskelijat pitivät muita tärkeämpänä sitä, että opintojen aikana pystytään luomaan suhteita työelämään.

KIR-opiskelijat pitivät muita tärkeämpänä sitä, että opetussisällöt vastaavat sisällöltään ja ajantasaisuudeltaan työelämän vaatimuksia. Vähiten tärkeänä pitivät tätä BIT-opiskelijat. BIT-opiskelijat pitivät muita vähemmän tärkeänä myös sitä, että opetusmateriaalit ovat ajantasaisia ja vastaavat työelämän vaatimuksia ja sitä, että valmistuvilla opiskelijoilla on riittävä oman alan käytännön osaaminen. TIK-opiskelijat taas pitivät muita vähemmän tärkeänä sitä, että opiskelijoilla on mahdollisuus antaa palautetta opintojen työelämäyhteyksistä. TIK- ja KIR-opiskelijat pitivät muita vähemmän tärkeänä sitä, että koulutus tukee työelämysuhteiden rakentamista. TIK- ja BIT-opiskelijat pitivät muita vähemmän tärkeänä sitä, että opintojen aikana onnistutaan luomaan suhteita työelämään.

5.3. Työelämäyhteistyön muotojen tunnettuus

Opiskelijoilta selvitettiin myös sitä, miten hyvin he tiesivät Oulun seudun ammattikorkeakoulun ja Liiketalouden yksikön erilaisten työelämäyhteistyön muotoja. Opiskelijat tiesivät aika hyvin, että Liiketalouden yksikössä toimii opiskelijayritys ja että ammattikorkeakoulussa on yrityshautomotoimintaa. Vähän alle viidesosa ei tiennyt näiden olemassaolosta. Tällä hetkellä ei ole toiminnassa osuuskuntia, alumnitoimintaa, kummiyritystoimintaa eikä käytännössä mentoritoimintaa. Jotkut vastasivat, että näitä on olemassa, mutta suurin osa vastaajista ei tiennyt asiasta tai ymmärtänyt mitä niillä tarkoitettiin. Vastaajat eivät siis tieneet niiden olemassaolosta eivätkä sitä, mitä ne tarkoittavat. (Kuvio 11.)

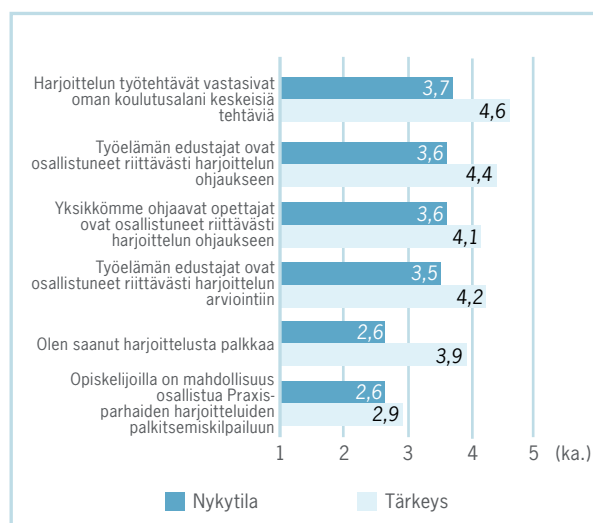

Kuvio 11. Opiskelijoiden tietämys työelämäyhteistyön eri muodoista (n = 643–646)

6. Harjoittelu

Opiskelijoita pyydettiin arvioimaan harjoitteluun liittyvien asioiden nykytilaa ja tärkeyttä. Kyselylomakkeessa oli ohjeistettu vastaajia vastaamaan tämän kysymyksen nykytilakohtiin ainoastaan siinä tapauksessa, jos he ovat suorittaneet harjoittelun tai ovat sitä parhaillaan suorittamassa. Kysymykseen oli kuitenkin vastannut paljon ensimmäisen ja toisen vuosikurssin opiskelijoita, joilla ei yleensä ole ammattiharjoittelua takana. Osalla on perusharjoittelu takanaan, mutta hyvin monessa tapauksessa sen suoritus on hyväksiluettu aikaisemmasta työstä. Osa vastaajista oli kuitenkin vastannut kysymykseen ja kirjoittanut kysymyksen viereen, että he eivät ole harjoittelua vielä suorittaneet. Harjoittelun nykytilaa koskevien kysymysten tarkastelussa rajattiin ensimmäisen ja toisen vuoden opiskelijat pois. Näin saatiin tarkkaa tietoa ammattiharjoittelusta, joka on ohjattua ja jonka työtehtävien pitäisi vastata mahdollisimman hyvin koulutusalan keskeisiä työtehtäviä. Harjoitteluasioiden tärkeyskohtiin pystyivät vastamaan kaikki tutkimukseen osallistuneet opiskelijat. Asioihin liittyvä tärkeys tutkittiin tässä tutkimuksessa näiden ylempien vuosikurssin opiskelijoilta, kuitenkin verraten lopuksi erosivatko ensimmäisen ja toi-

sen vuoden opiskelijoiden arviot tärkeydestä ylempien vuosikurssien opiskelijoiden arvioista.

Kuvio 12. Opiskelijoiden (kolmas ja ylempi opiskeluvuosi) arviot harjoitteluun liittyvien asioiden nykytilasta ja tärkeydestä (n = 168–231)

Opiskelijat pitivät erittäin tärkeänä sitä, että harjoittelun työtehtävät vastasivat oman koulutusalan keskeisiä tehtäviä. Tämä oli onnistunutkin kohtalaisen hyvin. Tärkeänä pidettiin myös ohjaavien opettajien harjoittelun ohjausta sekä työelämän edustajien osallistumista harjoittelun ohjaukseen ja arviointiin. Nämäkin asiat opiskelijat kokivat toteutuneen kohtalaisen hyvin. Aika tärkeänä pidettiin sitä, että harjoittelusta saadaan palkkaa, mutta tämä ei ollut toteutunut monenkaan kohdalla. Mahdollisuutta osallistua Praxis-parhaiden harjoitteluiden kilpailuun ei pidetty kovin tärkeänä. (Kuvio 12.)

Harjoittelun nykytila (kuvio 13):

- Opiskelijoista yli 60 %:n harjoittelutyötehtävät olivat vastanneet oman koulutusalan keskeisiä tehtäviä, mutta viidesosalla työtehtävät eivät olleet oman koulutusalan tehtäviä. Samoin yli 60 % koki, että Liiketalouden yksikön opettajat ovat osallistuneet riittävästi harjoittelun ohjaukseen. Näiden asioiden voidaan katsoa toimivan kohtuullisen hyvin.
- Yli 50 %:n mielestä työelämän edustajat ovat osallistuneet riittävästi harjoittelun ohjaukseen ja harjoittelun arviointiin. Näidenkin voidaan katsoa onnistuneen kohtalaisesti.
- 39 % opiskelijoista oli saanut harjoittelusta palkkaa ja lähes 60 % ei ollut saanut.

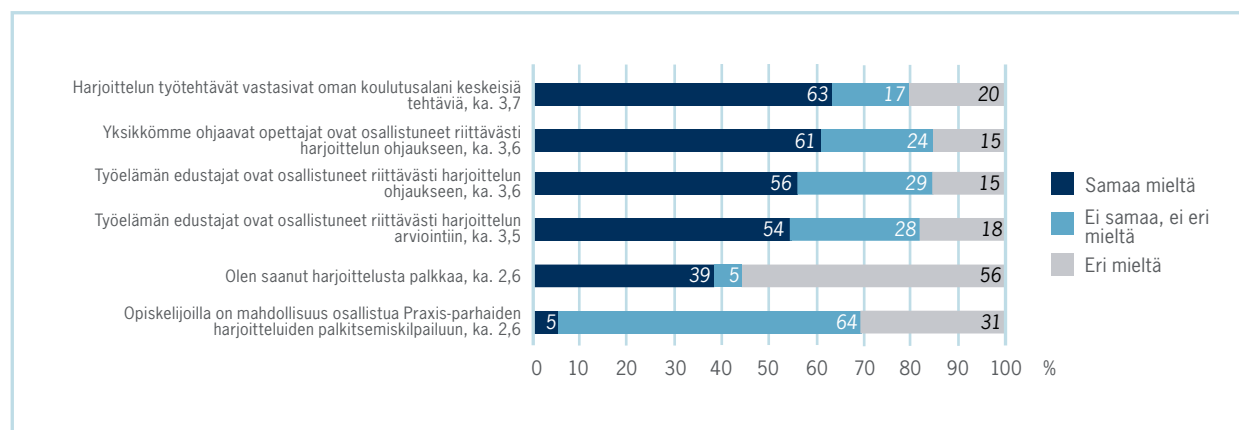
- Ainoastaan 5 % opiskelijoista oli sitä mieltä, että opiskelijoilla on mahdollisuus osallistua Praxis-parhaiden harjoitteluiden palkitsemiskilpailuun ja 64 % ei ollut tästä samaa, mutta ei eri mieltäkään. Syynä tähän varmasti oli se, että tämä asia oli hyvin monelle tuntematon.

Taustamuuttujien vaikutus (nykytila)

LIK-opiskelijat (52 %) ja BIT-opiskelijat (50 %) olivat saaneet harjoittelusta palkkaa yleisemmin kuin muut. KIR-opiskelijat taas olivat saaneet harjoittelusta palkkaa muita harvemmin. Ne opiskelijat, joilla oli yli vuosi työkokemusta ennen opintojen aloittamista, olivat saaneet harjoittelusta yleisemmin palkkaa kuin alle vuoden tai ei ollenkaan työkokemusta omaavat (49 % vs. 31 %). Miehet tiesivät naisia yleisemmin mahdollisuudesta osallistua Praxis-parhaiden harjoitteluiden palkitsemiskilpailuun. Muodostettaessa summamuuttuja harjoittelun ohjauksesta harjoittelun ohjauksen nykytilan arviointiin ei vaikuttanut sukupuoli, koulutusohjelma, työkokemus yleensä, oman alan työkokemus eikä se oliko vastaaja kolmannen vai ylemmän luokka-asteen opiskelija.

Harjoittelun tärkeys (liite 1):

- Lähes kaikki pitivät tärkeänä sitä, että harjoittelun työtehtävät vastaavat koulutusalan työtehtäviä.

Kuvio 13. Opiskelijoiden (kolmas ja ylempi opiskeluvuosi) arviot harjoitteluun liittyvien asioiden nykytilasta (n = 168–204)

- Sekä yksikön ohjaavien opettajien, että työelämän edustajien osallistumista harjoittelun ohjaukseen pidettiin hyvin tärkeänä (yli 80 %).
- Läheskään kaikki eivät pitäneet tärkeänä, että harjoittelusta saadaan palkkaa, kuitenkin enemmistö eli yli 60 % piti palkkaa tärkeänä.

Taustamuuttujien vaikutukset (tärkeys)

Kolmannen vuosikurssin opiskelijat pitivät ylempien vuosikurssin opiskelijoita tärkeämpänä työelämän edustajien osallistumista harjoittelun ohjaukseen ja arviointiin. Naiset pitivät miehiä tärkeämpänä kaikkia ohjaukseen liittyviä asioista sekä sitä, että harjoittelun työtehtävät vastaavat oman koulutusalan keskeisiä tehtäviä. LIK- ja KIR-opiskelijat pitivät muita tärkeämpänä sitä, että harjoittelun työtehtävät vastaavat oman koulutusalan

työtehtäviä ja kaikkein vähiten tätä pitivät tärkeänä BIT-opiskelijat. Opiskelijoista BIT-opiskelijat ja KIR-opiskelijat pitivät eniten tärkeänä harjoittelusta saatavaa palkkaa ja vähiten sitä pitivät tärkeänä TIK-opiskelijat.

Jos harjoitteluun liittyvien asioiden tärkeystarkasteluun otetaan mukaan kaikki tutkimukseen osallistuneet opiskelijat ja tutkitaan, eroavatko ensimmäisen ja toisen vuosikurssin opiskelijoiden vastaukset kolmannen ja sitä ylempien vuosikurssien opiskelijoiden vastauksista, niin kolmannen ja sitä ylempien vuosikurssien opiskelijat pitivät enemmän tärkeänä, että harjoittelun työtehtävät vastaavat oman koulutusohjelman tehtäviä ja ensimmäisen ja toisen vuosikurssin opiskelijat pitivät enemmän tärkeänä sitä, että opiskelijoilla on mahdollisuus osallistua Praxis-parhaiden harjoitteluiden kilpailuun.

7. Opinnäytetyö

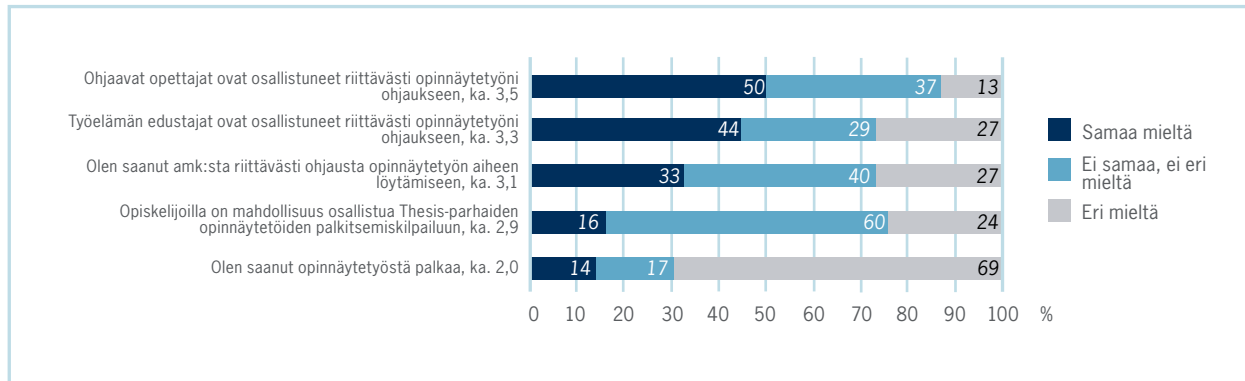
Kyselylomakkeessa ohjeistettiin vastaajia vastaamaan opinnäytetyöhön liittyvien asioiden nykytilakohtiin ainoastaan silloin, jos he ovat juuri tekemässä opinnäytetyötä tai ovat sen tehneet. Opinnäytetyötä ei juuri kukaan aloita ensimmäisellä tai toisella vuosikurssilla, joten opinnäytetyön nykytilaa tutkittaessa otettiin mukaan ainoastaan kolmannen ja sitä ylempien vuosikurssien opiskelijat. Asioihin liittyvä tärkeys myös tutkittiin näiden ylempien vuosikurssien opiskelijoilta, kuitenkin verraten lopuksi erosivatko ensimmäisen ja toisen vuoden opiskelijoiden arviot tärkeydestä ylempien vuosikurssien opiskelijoiden arvioista.

Opiskelijat pitivät hyvin tärkeänä opettajien riittävää osallistumista opinnäytetyön ohjaukseen, riittävää osallistumista opinnäytetyön aiheen löytämiseen ja työelämän edustajien riittävää osallistumista opinnäytetyön ohjaukseen. Opettajien osallistuminen opinnäytetyön ohjaukseen koettiin toteutuneen kohtalaisesti, mutta opettajien osallistumista opinnäytetyön aiheen löytämiseen ei pidetty riittävänä. Työelämän edustajien riittävä

osallistuminen opinnäytetyön ohjaukseen arvioitiin kohtalaiseksi. Opiskelijat eivät pitäneet erityisen tärkeänä sitä, että opinnäytetyöstä saadaan palkkaa ja moni ei ollutkaan saanut palkkaa opinnäytetyöstä. (Kuvio 14.)

Kuvio 14. Opiskelijoiden (kolmas ja ylempi opiskeluvuosi) arviot opinnäytetöihin liittyvien asioiden nykytilasta ja tärkeydestä

Kuvio 15. Opiskelijoiden (kolmas ja ylempi opiskeluvuosi) arviot opinnäytetyöhön liittyvien asioiden nykytilasta (n = 92–115)

Opinnäytetyön nykytila (kuvio 15):

- Puolet opiskelijoista koki saaneensa ohjaajilta opettajilta riittävästi ohjausta opinnäytetyöhön. Tulosta voidaan pitää kohtalaisen hyvänä. Työelämän edustajien osallistumista opinnäytetyön ohjaamiseen piti riittävästi 44 %, mutta yli neljäsosa (27 %) mielestä se oli riittämätöntä.
- Opiskelijat eivät kokeneet, että ovat saaneet ammattikorkeakoulusta riittävästi ohjausta opinnäytetyön aiheen löytämiseen. Ainoastaan kolmasosa piti sitä riittävänä ja lähes kolmasosa oli asiasta eri mieltä.
- Opinnäytetyöstä ei monikaan ole saanut palkkaa. Palkkaa oli saanut vain noin 14 %.
- Ainoastaan 16 %:n mielestä opiskelijoilla on mahdollisuus osallistua Thesis-parhaiden opinnäytetöiden palkitsemiskilpailuun. Asia saattoi olla useimmille tuntematon.

Taustamuuttujien vaikutukset (nykytila)

Opinnäytetyöasioiden nykytilan arvioihin ei juurikaan vaikuttanut vastaajien taustatiedot. TIK-opiskelijat (63 %) olivat muita yleisemmin saaneet ammattikorkeakoulusta riittävästi ohjausta opinnäytetyön aiheen löytämiseen, kun taas KIR-opiskelijat (13 %) ja LIK-opiskelijat (23 %) vastaavasti kaikkia muita harvemmin.

Oman alan työkokemuksella ennen opintojen aloittamista oli kuitenkin vaikutusta opinnäytetyöstä saatavaan palkkaan. Ne opiskelijat, joilla oli yli vuoden työkokemusta oman koulutusalan työtehtävistä ennen opintojen aloittamista, olivat saaneet yleisemmin palkkaa opinnäytetyöstä ja harvimminkin ne, joilla ei ollut ollenkaan kokemusta oman alan työtehtävistä. Opinnäytetyöstä kaikkein yleisimmin palkkaa olivat saaneet DIB-opiskelijat (50 %) ja BIT-opiskelijat (33 %). KIR-opiskelijoista palkkaa ei ollut saanut tutkimuksen mukaan kukaan ja LIK-opiskelijoista vain 6 %.

Opinnäytetyöhön liittyvien asioiden tärkeys (liite 1):

- Opettajien ohjausta pidettiin tärkeimpänä niin aiheen löytämisen ohjauksessa kuin opinnäytetyön ohjauksessakin (90 %). Työelämän edustajien osallistumista ohjaukseen pidettiin myös tärkeänä (lähes 90 %).
- Opiskelijat eivät pitäneet kovinkaan tärkeänä sitä, että opinnäytetyöstä saa palkkaa. Ainoastaan reilu kolmasosa piti palkkaa tärkeänä ja yli viidesosa ei pitänyt lainkaan tärkeänä.
- Sitä, että opiskelijoilla on mahdollisuus osallistua Thesis-parhaiden opinnäytetöiden palkitsemiskilpailuun ei nähty tärkeänä, mutta ei merkityksettömänäkään.

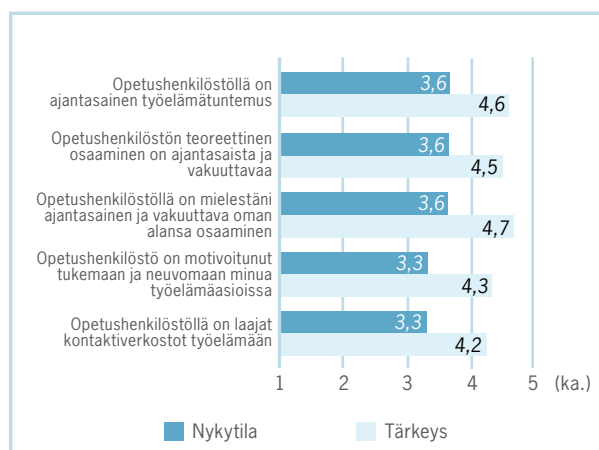
Taustamuuttujien vaikutukset (tärkeys)

BIT-opiskelijat ja DIB-opiskelijat pitivät muita opiskelijoita tärkeämpänä sitä, että opinnäytetyöstä saadaan palkka. Naiset pitivät kaikkia ohjaukseen liittyviä asioita tärkeämpänä kuin miehet.

Jos opinnäytetyöhön liittyvien asioiden tärkeystarkasteleluun otetaan mukaan kaikki tutkimukseen osallistuneet

opiskelijat ja tutkitaan, eroavatko ensimmäisen ja toisen vuosikurssin opiskelijoiden vastaukset kolmannen ja sitä ylempien vuosikurssien opiskelijoiden vastauksista, niin ensimmäisen ja toisen vuosikurssin opiskelijat pitivät tärkeämpänä, että opiskelijoilla on mahdollisuus osallistua Thesis-parhaiden opinnäytetöiden palkitsemiskilpailuun.

8. Opetushenkilöstö

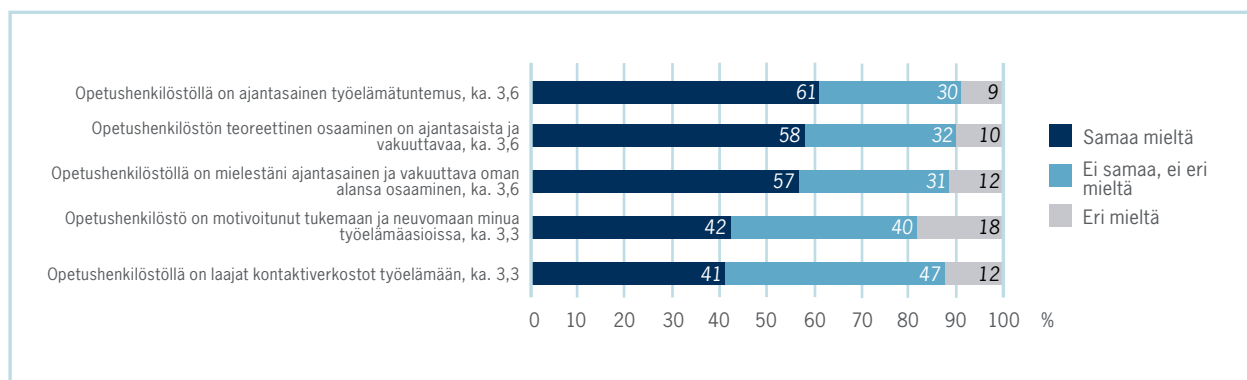
Kuvio 16. Opetelijoiden arviot opetushenkilöstöstä (n = 644-654)

Opiskelijat pitivät erittäin tärkeänä, että opetushenkilöstöllä on ajantasainen työelämätuntemus, ajantasainen ja vakuuttava oman alansa osaaminen sekä ajantasainen ja vakuuttava teoreettinen osaaminen. Näiden asioiden koettiin toteutuneen Liiketalouden opetushenkilöstön suhteen kohtalaisen hyvin. Opiskelijoiden mielestä opetushenkilöstö ei kuitenkaan ole kovin hyvin motivoitunut tukemaan ja neuvomaan opiskelijoita työelämäasioissa. (Kuvio 16.)

Opetushenkilöstöön liittyvien asioiden nykytila

(kuvio 17):

– Noin 60 % opiskelijoista oli sitä mieltä, että opetushenkilöstöllä on ajantasainen työelämätuntemus, ajantasainen ja vakuuttava teoreettinen osaaminen sekä

Kuvio 17. Opetelijoiden arviot opetushenkilöstön pätevydestä (n = 647-653)

oman alan osaaminen. Noin 10 % oli asiasta eri miltä. Tulosta voidaan pitää kohtalaisen hyvänä.

- Ainoastaan 40 % oli sitä miltä, että opetushenkilöstö on motivoitunut tukemaan ja neuvomaan opiskelijoita työelämäasioissa ja noin 20 % oli asiasta eri mieltä.
- Noin 40 %:n mielestä opetushenkilöstöllä on laajat kontaktiverkostot työelämään.

Taustamuuttujien vaikutukset (nykytila)

KIR-opiskelijat olivat kaikkia muita yleisemmin sitä mieltä, että opetushenkilöstöllä on ajantasainen ja vakuuttava oman alan osaaminen (78 %), teoreettinen osaaminen (78 %) ja opetushenkilöstöllä on laajat työelämäverkot (62 %). KIR-opiskelijat (68 %) ja BIT-opiskelijat (63 %) yhtyivät muita yleisemmin siihen, että opetushenkilö on motivoitunut tukemaan ja neuvomaan opiskelijoita työ-

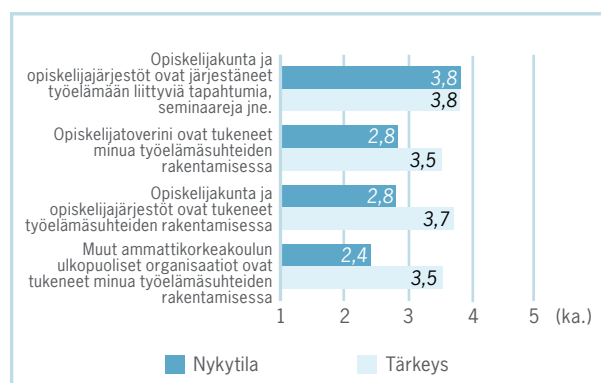
elämäasioissa. Kolmannen vuosikurssin opiskelijat (48 %) olivat muita yleisemmin sitä mieltä, että opetushenkilöstöllä on laajat kontaktiverkostot työelämään.

Opetushenkilöstöön liittyvien asioiden tärkeys

(liite 1):

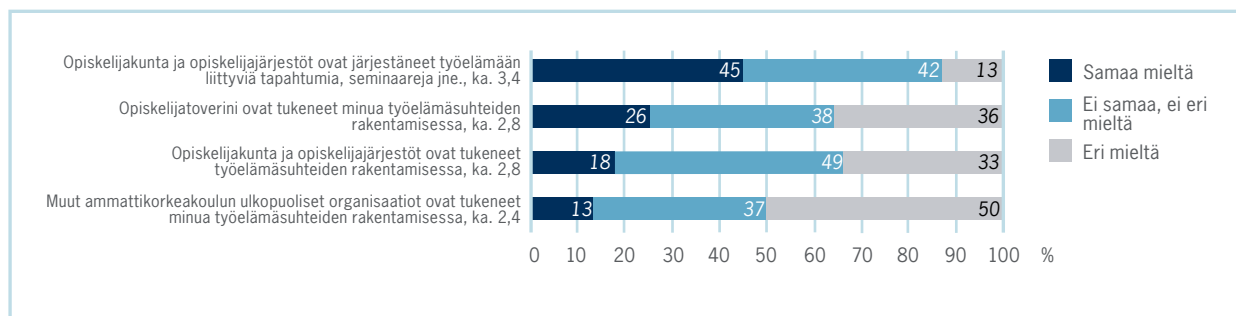
Suurin osa opiskelijoista piti kaikkea opetushenkilöstön osaamista ja työelämäntuntemusta erittäin tärkeänä. Naiset pitivät kaikkea opetushenkilöstöön liittyviä asioita tärkeämpänä kuin miehet. BIT-opiskelijat pitivät muita vähemmän tärkeänä sitä, että opetushenkilöstön teoreettinen osaaminen on ajantasaista ja vakuuttavaa. TIK-opiskelijat pitivät muita vähemmän tärkeänä, että opetushenkilöstö tukee ja neuvoo työelämäasioissa. Ne opiskelijat, joilla ei ollut yhtään työkokemusta ennen opintojen aloittamista pitivät muita vähemmän tärkeänä opetushenkilöstön ajantasaista oman alan osaamista.

9. Opiskelijakunnan ja opiskelijatovereiden merkitys työelämysuhteiden rakentamiseen

Kuvio 18. Opiskelijoiden arviot opiskelijakunnan, opiskelukaverien ja ammattikorkeakoulun ulkopuolisten organisaatioiden tuesta rakentaa työelämysuhteita (n = 637–644)

Opiskelijoilta kysyttiin, kuinka hyvin opiskelijakunta, opiskelijajärjestöt, ammattikorkeakoulun ulkopuoliset organisaatiot ja opiskelijatoverit ovat tukeneet heitä työelämysuhteiden rakentamisessa. Lisäksi heiltä kysyttiin, kuinka tärkeänä he pitävät edellä mainittujen tukea. Opiskelijat eivät kokeneet saaneensa oikeastaan keneltäkään näistä tukea, mutta tuen merkitys arvioitiin kohtalaisen tärkeäksi. Kysymysten joukossa oli myös kysymys, jossa tiedusteltiin, ovatko opiskelijakunta ja opiskelijajärjestöt järjestäneet työelämään liittyviä tapahtumia. Näiden merkitys arvioitiin kohtalaisen tärkeäksi ja opiskelijoiden mielestä niitä on järjestetty kohtalaisesti. (Kuvio 18.)

Kuvio 19. Opiskelijoiden arviot opiskelijakunnan, opiskelutovereiden ja ammattikorkeakoulun ulkopuolisten organisaatioiden tuesta rakentaa työelämäsuhteita (nykytila) (n = 636–643)

Nykytila ja tärkeys (kuvio 19 ja liite 1):

- Opiskelijat kokivat, että kaikkein eniten heitä ovat tukeneet opiskelijatoverit, mutta heiltäkään tukea ei ollut saanut kuin 26 % vastanneista. Noin puolet opiskelijoista pitää tärkeänä opiskelijakavereiden tukea työelämäsuhteiden rakentamisessa.
- Opiskelijakunnan ja opiskelijajärjestöjen tukea pidettiin kaikkein tärkeimpänä (60 %), mutta tukea heiltä koki saaneensa ainoastaan 18 %. Noin kolmasosa oli sitä mieltä, ettei ollut saanut lainkaan tukea opiskelijajärjestöiltä. Opiskelijakunnan ja -järjestöjen tukea ei juuri kukaan pitänyt merkityksettömänä.
- Vain harvat olivat saaneet tukea muilta ammattikorkeakoulun ulkopuolisilta organisaatioilta, mutta kuitenkin yli 40 % piti sitä tärkeänä.
- Enemmistö (67 %) piti tärkeänä, että opiskelijakunnat ja -järjestöt järjestävät työelämään liittyviä tapahtumia ja seminaareja, 45 % oli sitä mieltä, että niitä on järjestetty.

Taustamuuttujien vaikutukset

BIT- ja DIB-opiskelijat kokivat saaneensa muita yleisemmin tukea ammattikorkeakoulun ulkopuolisilta organisaatioilta työelämäsuhteiden rakentamisessa. Vähiten tukea koki saaneensa KIR-opiskelijat. Neljännestä ja sitä ylempien vuosikurssien opiskelijat kokivat saaneensa muita enemmän tukea opiskelijakavereilta.

Naiset pitivät miehiä tärkeämpänä opiskelijakunnan ja opiskelijajärjestöjen järjestämiä työelämään liittyviä tapahtumia. BIT- ja DIB-opiskelijat pitivät muita tärkeämpänä ulkopuolisten organisaatioiden tukea. Neljännestä ja sitä ylempien vuosikurssien opiskelijat näkivät muita vähemmän tärkeänä tapahtumien järjestämisen ja ensimmäisen vuosikurssin opiskelijat näkivät muita tärkeämpänä opiskelijakunnan, opiskelijajärjestöjen ja ulkopuolisten organisaatioiden tuen. Ne opiskelijat, joilla ei ollut yhtään työkokemusta ennen opintojen aloittamista pitivät muita vähemmän tärkeänä opiskelijatovereiden tukea.

10. Opiskelijoiden onnistuneita kokemuksia työelämästä omista opinnoissaan

Opiskelijoista 151 kertoi jonkun tai johonkin asiaan liittyvän onnistuneen kokemuksen työelämästä omista opinnoissaan. Kaikki eivät kertoneet tarkemmin onnistumisestaan, vaan kirjoittivat, että niitä on useita. Jotkut kirjoittivat, että heillä ei ole onnistumisia ja monet olivat jättäneet vastaamatta ko. kysymykseen. Niistä vastauksista, jotka pystyttiin suoraan liittämään johonkin asiaan, eniten liittyivät seuraaviin:

- harjoittelu (54 kpl)
- työelämän kanssa yhteistyössä tehdyt projektit tai harjoitustyöt (41 kpl)
- opiskelun myötä saatu kesätyöpaikka tai työpaikka (11 kpl)
- työkokemuksen hyödyntäminen opiskelussa (11 kpl)
- Liiketalouden yksikön käytännönläheinen opetus (11 kpl)
- työelämän edustajien vierailut (6 kpl)
- yritysvierailut (6 kpl)

Harjoittelu on ammattikorkeakouluopinnoissa laajin opintokokonaisuus ja sen suhteen opiskelijoilla on paljon odotuksia. Eniten onnistumisia oli koettukin juuri harjoittelun myötä. Harjoittelun kautta saaduista onnistumisista useimmin mainitut olivat:

- opinnäytetyön aiheen löytäminen
- työpaikan saaminen
- vastuulliset harjoittelutyötehtävät tai opintoja tukeva harjoittelu
- kesätyöpaikan saaminen

- tärkeiden kontaktien luominen

Harjoittelussa hyväksi kokemukseksi oli koettu myös se, että sai kuulua työyhteisöön ja harjoittelijaan oli suhtauduttu positiivisesti. Hyvän harjoittelupaikan löytäminen oli myös onnistunut kokemus. Positiivisena koettiin harjoittelupaikan hyvä työilmapiiri ja myös se, että harjoittelu oli tarpeeksi pitkä. Harjoittelussa oli myös saatu laaja käsitys oman alan työtehtävistä. Muutama positiivinen maininta tuli myös yleisharjoittelusta.

Työelämän kanssa yhteistyössä tehtyihin projekteihin ja opintojaksojen harjoitustöihin liittyviä onnistuneita kokemuksia oli myös jonkin verran eritelty. Näistä muutamia mainintoja olivat saaneet:

- yrityshaastattelut
- tilastolliset tutkimukset
- www-sivujen tekemiset
- liiketoimistasuunnitelmat

Opintojaksoista oli mainittu Työelämälähtöinen projekti ja Tietojenkäsittelyn kehittämisprojekti ja Työelämän haasteet. Maininnat olivat yksittäisiä, kuten myös KILPA-hanke, Trapesti ja yrityshautomo. Pari mainintaa sai myös onnistunut Tuuni-tapahtuma. Projektien avulla koettiin, että pystytään luomaan kontakteja, saadaan jalka oven väliin tulevaisuutta varten, tutustutaan yritykseen, tutustutaan työelämään yleensäkin ja saadaan tietoa työelämäasioista.

Oman alan työkokemuksen ja yleensä työkokemuksen kautta koettiin positiiviseksi se, että työelämässä opittuja asioita on voitu hyödyntää opiskelussa ja se, että työkokemus helpottaa opiskelua. Yritysvierailujen ja työelämän edustajien vierailujen myötä oli saatu tietoa työelämän asioista ja yritysten toiminnasta. Erikseen oli

mainittu positiiviseksi asiaksi se, että vierailijat olivat olleet entisiä Liiketalouden yksikön opiskelijoita.

Onnistumiseksi koettiin myös se, että opiskelu Liiketalouden yksikössä on käytännön läheistä. Koettiin, että teoria vastaa työelämän vaatimuksia, on tutustuttu koulutusta vastaaviin työtehtäviin ja on saatu hyvä pohja työelämään. Joku koki myös onnistumiseksi sen, että on saanut osallistua osaavien opettajien luennoille.

Joitakin opiskelijoiden onnistumisia:

"Opintojeni työharjoittelu oli todella hyödyllinen. Löysin oman alan ja sain muodostettua suhteita työelämään liittyen. Harjoittelu oli ehdottomasti parasta aikaa opinnoissa."

"Ammattiharjoittelua suorittaessa sain todella hyvää kokemusta alalta. Sain tehdä töitä mukavassa työilmapiirissä ja sain tarvittaessa apua. Opin paljon. Harjoittelun myötä sain myös opinnäytetyölle toimeksiantajan kyseisestä yrityksestä."

"Harjoittelu oli äärimmäisen hieno tapaus ja sain opinnäytetyön aiheenkin sieltä yhdessä toisen harjoittelijan kanssa. Myös työelämälähtöinen projektikurssi oli ihan kiva kokemus, vaikka yhteydet työnantajaamme jäivätkin vähän heikoiksi."

"Suoritin yleisharjoittelun oman alani mahdollisessa työpaikassa ja harjoitteluhjelmani monipuolisuuden ansiosta sain laajan käsityksen alan erilaisista työtehtävistä."

"Pääsin töihin oman alani yritykseen."

"Olen päässyt koulutusta vastaaviin työtehtäviin."

"Harjoittelun kautta sain opinnäytetyön aiheen. Sain harjoittelun kautta myös työpaikan."

"Viime kesänä sain työpaikan ja työpaikan saanti oli koulupaikasta kiinni. Jatkossa saan myös työskennellä samassa paikassa."

"Oppimistehtävissä, joissa on ollut mukana yritys, kans-

sakäyminen on ollut mutkatonta ja avartavaa lähes aina."

"Tietojenkäsittelyn kehittämisprojekti-kurssilla toteutimme www-sivut nimeltä mainitsemattomalle koululle. Saimme tehtyä sivuista niin hyvät, että saimme pienet palkkiot hyvästä työstä. Sain myös myöhemmässä vaiheessa toteuttaa pienen projektin samaiselle koululle."

"Olen ollut mukana järjestämässä Työelämän haasteet-opintojaksoa, josta sai hyviä kontakteja työelämään. Tuuni-tapahtumasta myös plussaa!"

"Mitä suurempi projekti (LST), sitä mukavampi sitä on työstää toimivan työelämän kumppanin kanssa. Harjoittelu palautetta antavan ja taitoja arvioivan ja kehittävän työnantajan kanssa on ollut opiskelun parasta antia."

"Jotkut asiat on ollut helpompi sisäistää, kun on työkokemusta."

"Opinnoissa on huomannut miten työelämässä tutut asiat tulevat vastaan, joita voi paremmin tarkastella ja valmistautua niihin uudestaan."

"Vierailut työyhteisöissä ovat valaisseet tulevaa työnkuvaa."

"Monilla luennoilla on ollut vieraita eri yrityksistä, heidän luennoista on oppinut paljon yrityksen toiminnasta ja työelämästä ylipäätään."

"Valmistuneiden opiskelijoiden kokemusten kuuleminen on ollut innostavaa."

"Myönteistä palautetta koulun käytännön läheisestä opetuksesta, ei liian teoreettista. Erilaiset työelämälähtöiset projektit ovat auttaneet saamaan jalkaa oven väliin."

"Opiskeltu teoria on vastannut työelämän vaatimuksia."

"On ollut upeaa osallistua osaavien opettajien luennoille."

11. Opiskelijoiden epäonnistuneita kokemuksia työelämästä omissa opinnoissaan

Epäonnistuneista kokemuksista työelämästä omissa opinnoissaan kertoi 84 opiskelijaa. Kaikki eivät kertooneet, mikä epäonnistunut kokemus oli, vaan mihin asiaan se liittyi. Kuten onnistuneet kokemukset, niin epäonnistuneetkin liittyivät enimmäkseen harjoitteluun ja työelämän kanssa yhteistyössä tehtyihin projekteihin tai harjoitustöihin. Niistä vastauksista, jotka pystyttiin suoraan liittämään johonkin asiaan, eniten liittyivät seuraaviin:

- harjoittelu (18 kpl)
- työelämän kanssa yhteistyössä tehdyt projektit tai harjoitustyöt (18 kpl)
- työpaikan huono saatavuus (6 kpl)
- harjoittelupaikan huono saatavuus (4 kpl)
- työelämän taidot ja opinnot eivät kohtaa (5 kpl)
- tutkinnon huono tunnettuus (3 kpl)

Harjoittelussa epäonnistumisiksi koettiin, että

- työtehtävät eivät olleet vastanneet tradenomiharjoittelua, tehtävät eivät olleet tarpeeksi vaativia (7 kpl)
- opastus harjoittelupaikalla oli ollut puutteellista
- harjoittelupaikalla ei oltu valmistauduttu riittävästi harjoittelun alkamiseen

Projekteissa ja harjoitustöissä epäonnistumisia oli eritelty vähemmän. Syyksi oli kerrottu, että työelämän edustajia oli ollut vaikea saada mukaan projekteihin ja projekti oli toteutettu huonosti. Eniten esille tuotuna nimettynä asiana oli liiketoimintasuunnitelman tekeminen (LTS), jonka koettiin epäonnistuneen useasti yrityksen

asiaa kohtaan tuntemasta arvostuksen puutteesta ja yhteistyön epäsujuvuudesta.

Koettiin, että työpaikkoja ja harjoittelupaikkoja löytyy huonosti. Tämän toivat esille varsinkin KIR-opiskelijat ja ulkomaalaiset opiskelijat.

Jotkut opiskelijat kokivat, että työelämässä opittuja taitoja ei oteta tarpeeksi huomioon opinnoissa. Heidän mielestään työelämässä opittuja asioita voisi hyödyntää myös opiskelussa esimerkiksi saamalla niistä opintopisteitä vapaasti vallittaviin opintoihin. Jotkut taas olivat sitä mieltä, että työelämässä opitut asiat eivät vastaa opintoja. Heidän mielestään opetus ja työelämä eivät kohtaa ja opinnot eivät tue alalla olevia.

Jotkut olivat kokeneet, että työelämän edustajat eivät tunne tradenomikoulusta. Työnantajat eivät erota tradenomikoulutusta merkonomikoulutuksesta ja laittavat tradenomit ja merkonomit samalle viivalle.

Lähes yksittäisiä mainintoja epäonnistuneista kokemuksista olivat:

- työelämän edustajien pitämättömät lupaukset
- Trapesti ei toimi hyvin, ei ammattitaitoista tietoa
- Tuuni-tapahtumassa mukana paljon yrityksiä, joilla ei ole vapaita harjoittelu- tai työpaikkoja
- epäonnistumisen tunne työssä (ensimmäisenä opiskeluvuotena jo pitäisi opettaa käytäntöä)
- jotkut opettajat eivät ole opettamiensa asioiden ajan tasalla
- työ ja opiskelu eivät aikataulullisesti aina onnistu

Joitakin opiskelijoiden epäonnistumisia:

"Ammattiharjoittelu: Harjoittelupaikassa ei oltu käsitelty kunnolla heidän vastuutaan harjoittelun sujumisesta. Mielestäni koulun pitäisi kertoa yrityksille, mitä heiltä vaaditaan tai odotetaan, kun yritys ottaa yhteyttä oppilaitokseen ja tarjoaa harjoittelupaikkaa."

"Kaikki harjoitteluun kuuluvat työtehtävät eivät olleet tarpeeksi vaativia, eikä kaikkia sopimuksessa sovittuja tehtäviä saanutkaan harjoittelussa tehdä."

"Opiskelujen aikana ei ole päässyt oman alan työtehtäviin."

"Harjoittelu ei ehkä ollut kaikista hedelmällisin. Töitä hakiessa amk-tutkinto tuntuu jäävän joskus alakynteen yliopistotutkinnon kanssa, sitä ei ehkä pidetä riittävänä? Osalla työnantajista ei ole myöskään ollut tietoa amk-tutkinnosta. Työelämällä on ehkä erilainen kuva tutkinnon tuomista vahvuuksista, kuin mitä opettajat ovat antaneet ymmärtää."

"Ensimmäisen opiskeluvuoden jälkeen yleisharjoittelussa en tuntenut omaavani minkäänlaista ammattitaitoa. Teoriakin on tietysti tärkeää, mutta käytäntöä voisi silti alkaa opettaa heti opintojen alusta."

"LTS:n yhteistyöyritys ei ollut sellainen kuin olisi toivonut. Yritys ei arvostanut työtämme, enkä tiedä ymmärsikö ja oliko lainkaan kiinnostunut, mitä edes teimme."

"Liiketoimintasuunnitelman laatimisessa olisi pitänyt tehdä enemmän yhteistyötä yrityksen kanssa"

"Harmitti tosi paljon, kun yritysraportin haastateltava yritys ei ollut paljon vaivautunut perehtymään haastatteluluun (kysymykset oli lähetetty etukäteen). Haastattelusta oli vaikea saada mitään irti ja yrittäjien pitäisi ymmärtää, että täällä amkissa tehtävät on laajoja ja muutenkin kannattaisi pitää välit hyvinä amkin kanssa, meiltähän valmistuu heille uusia työntekijöitä."

"Joissakin kurseissa on ollut vierailuja kirjastoihin ja tietopalveluihin ja lähes joka paikassa on korostettu sitä, että täältä ei saa töitä, ainakaan nyt. Se masentaa."

"Difficult to find job without good knowledge of finnish."

"Tradenomi tai merkonomi, riippuen työtehtävästä, mutta työnantajat laittavat samalle viivalle."

"Opiskelu ja työ eivät aina onnistu, koska aikataulut ovat molemmissa tiukkoja."

12. Ehdotuksia, kuinka työelämä saataisiin paremmin mukaan opintoihin

Kyselyn lopussa opiskelijoilta pyydettiin ehdotuksia siihen, kuinka työelämä saataisiin paremmin mukaan opintoihin. Opiskelijat olivat vastanneet tähän lukuisasti eli 216 opiskelijaa oli vastannut eli kolmasosa kyselyyn osallistuneista. Moni vastaajista oli kirjoittanut useitakin ehdotuksia. Toisissa vastauksissa oli selvät ehdotukset, mutta oli myös paljon vähemmän tarkkoja vastauksia, joista pystyttiin saamaan selville vain aiheet, mihin ehdotukset liittyivät. Esille tulleet asiat, joihin tarkimmat

ehdotukset voitiin luokitella, olivat seuraavat:

- ulkopuolisten asiantuntijoiden luennot (74 kpl)
- työelämälähtöiset projektit ja pienemmätkin toimeksiantot (54 kpl)
- yritysvierailut (38 kpl)

- oppilaitoksen ja koulutuksen markkinointi (18 kpl)
- seminaarit tai tapahtumat (15 kpl)
- harjoittelun lisääminen (13 kpl)
- työelämäyhteistyön lisääminen (yhteistyöyritysten etsiminen ja kiinnittäminen) (13 kpl)
- opiskelijoille työelämäasioiden tiedon lisääminen (10 kpl)
- kummiyritystoiminta, yhteistyöyritykset (6 kpl)
- työelämän mukaan ottaminen opetussuunnitelmien tekemiseen (3 kpl)

Ylivoimaisesti eniten opiskelijat ehdottivat työelämän vaikuttajien vierailujen ja luennoimisen lisäämistä. Näin opiskelijat toivoivat saavansa tietoa työelämän edustajilta siitä, millaisia osaajia he tarvitsevat, mitä he vaativat vastavalmistuvilta opiskelijoilta ja mitä opiskelijoiden pitää opiskella. Lisäksi luennoitsijoilta opiskelijat toivoivat saavansa tietoa oman alan työtehtävistä ja omasta alasta yleensäkin. Aika monesta vastauksesta ilmeni, että entisiä opiskelijoita toivottiin vierailulle kertomaan työelämästä.

Toisissa vastauksissa puhuttiin projekteista, toisissa toimeksiannoista ja työelämästä saaduista tehtävistä. Näissä kaikissa tarkoitettiin sekä pienempiä että suurempia työelämälle tehtäviä töitä, jotka liittyvät opintojaksoihin. Haluttiin tehdä ”oikeita juttuja” ja toivottiin, että useimmat opintojaksot olisivat integroitu enemmän työelämään.

Yritysvierailujen määrää ehdotettiin lisättävän ja samoin ammattikorkeakoulun ja koulutuksen markkinointia. Näkyvyyttä peräänkuulutettiin. Toivottiin, että työelämälle kerrotaan koulutuksesta (ero tradenomi tai merkonomi, ero tietojenkäsittelyn koulutusohjelman tradenomi tai insinööri), kerrotaan yhteistyömahdollisuuksista ja hyödyistä, joita työelämä voi saada hyödyntämällä opiskelijoiden osaamista.

Opiskelijat ehdottivat työharjoittelun lisäämistä, jotta työelämä näkyisi vielä enemmän opinnoissa. Monet ehdottivat, että harjoittelua olisi jo ensimmäisestä vuosikurssista alkaen jokaisena lukuvuotena jonkin verran. Jotkut ehdottivat, että harjoittelun voisi tehdä useamassa kuin yhdessä harjoittelupaikassa, niin opiskelijat näkisivät työelämää laajemmin.

Opiskelijat toivoivat lisää seminaareja, messuja (rekrytointimessuja) ja erilaisia tapahtumia, joissa työelämän edustajat ja opiskelijat voisivat kohdata. Opiskelijat toivoivat ammattikorkeakoulun puolelta lisää tietoa ja opastusta työelämään asioista esimerkiksi tietoa koulutusalan työpaikoista, opastusta työhaastatteluun, CV:n tekemiseen jne.

Ehdotettiin, että ammattikorkeakoululla olisi kummiyrityksiä, joille opiskelijat tekisivät koko koulutuksen ajan eri opintojaksoissa olevia työelämälähtöisiä harjoitustöitä sekä mahdollisesti harjoittelun ja opinnäytetyön.

Jotkut näkivät tärkeäksi, että työelämän edustajat otetaan mukaan opintosuunnitelmatyöskentelyyn.

Mainittakoon lisäksi muutamia lähes yksittäisiä ehdotuksia siihen, miten työelämä saataisiin enemmän mukaan opintoihin: Lisätään oppilaitokseen opiskelijayrityksiä ja tehdään laajempia opintokokonaisuuksia, jotta pystytään tekemään isompia projekteja työelämään. Lisätään vapaamuotoista opiskelua, jotta oikeasti opiskelijoilla olisi mahdollisuus käydä työssä opintojen ohella. Luodaan ammattikorkeakoululle työelämäverkosto, palkataan työelämäyhteistyön hoitamiseen henkilö ja järjestetään henkilökunnalle aikaa luoda työelämäkontakteja.

Opiskelijoiden ehdotuksia:

”Enemmän luentoja yrityksistä oppilaitoksiin, konkreettista tietoa millaisia osaajia tarvitaan ja mitä siihen opiskellaan. Yritysvierailuja, ohjausta hakemusten ja cv:n laadintaan. Enemmän aitoja projekteja yhteistyöyritysten kanssa.”

”Eri yrityksistä voisi käydä puhumassa henkilökuntaa omasta alastaan ja ihan konkreettisista työtehtävistään.”

"Olisi enemmän sellaisia kursseja, joihin työelämästä jonkun yrityksen johtaja tai edustaja tulisi koululle kertoamaan kurssin asioista. He voisivat kertoa, miten heillä tai heidän alalla asia menee. Toinen ehdotus olisi, että ammattiharjoittelua olisi enemmän ja sillain, että olisi mahdollista olla vaikka kahdessa eri yrityksessä ja näkisi laajemmin alaa."

"Tutustumiskäyntejä yrityksiin ja julkishallintoon. Opintoja voisi suorittaa myös käytännön työtehtävillä muutenkin kuin harjoittelun muodossa esimerkiksi projektitoilla tai yrityksen kehittämistehtävillä. Yrityksille, jotka kiinnostuneet ottamaan valmistuvia oppilaita, perustettaisiin koulun verkkoon oma sivusto. Myös rekrymessuja tulisi järjestää."

"Vanhoja valmistuneita opiskelijoita voisi kutsua kertoamaan oman koulutusalan ja työnhaun koukuista ja tärkeistä asioista."

"Voisi ehkä olla enemmän kaikkea pientä projektitoimintaa, ja monipuolisemmin, ei enimmäkseen niitä nettisivujen tekoja. Jos vaan mahdollista, niin tehdä vaikka joidenkin kurssien harjoitustöitä suoraan tilaustöinä yrityksille. Myöskin ehkä jotain työelämän edustajien luennoiteja tai osallistumista kurssien opetukseen tai jotain vastaavaa. Vahva ja ajantasainen kontaktiverkosto alueellisesti merkittäviin yrityksiin, jonne vaikka tasaisin väliajoin vierailuja."

"Kummiyrityksiä, joiden toimintaan pääsisi mukaan paremmin niin ettei joka kerta kun tulee tehtävä, jonka voi toteuttaa tod. yritykselle, tarvitse aloittaa yrityksen kontaktointia tyhjistä."

"Enemmän yhteistyö- tai ns. "kummiyrityksiä", joihin tehdä erilaisia töitä tai projekteja. Silloin ei ole pelkkää teoriaa, vaan sen osaa yhdistää käytäntöön paremmin."

"Kursseilla tehtävät oppimistehtävät mahdollisimman usein yritysten toimeksiantoja, ei mitään keksittyjä juttuja, vaan oikeita, että on motivaatiota tehdä. Enemmän case-juttuja."

"Pitempi harjoittelu. Enemmän tehtäviä, joissa otettava kontaktia yrityksiin"

"Lyhyitä harjoitteluita pitkin opiskelua. Vähän niin kuin tet-viikkoja yms. että saa kokeilla erilaisia töitä ja työpaikkoja."

"Pitäisin tärkeänä jo heti ensimmäisenä vuonna järjestettäviä työelämään tutustumisia (vrt. peruskoulun TET), jolloin opiskelija voisi viikon tai parin ajan tutustua käytännön työhön. Käytäntö voisi olla voimassa koko opiskeluajan tai vaikkapa lukukausittain."

"Enemmän seminaareja, joissa työyhteisön edustajat ja opiskelijat kohtaisivat sekä enemmän työelämään integroituja opintojaksoja, pidempi harjoittelujakso."

"Enemmän tapahtumia, joissa opiskelijat pääsevät kontaktiin työnantajien kanssa (Tuuni-tapahtumat, ei tarvitse olla noin laajoja tosin)"

"Mainostamalla työelämäyhteisölle paremmin sen itsensä saamasta hyödystä, kun osallistuu amk-opintoihin."

"Yrityksille enemmän infoa (ja vaatimuksia palkan suhteen) tradenomikoulutukseen liittyen. Mitä me tehdään ja osataan, edelleen luullaan että tradenomi = merkonomi."

"Opiskelijoita pitäisi enemmän valmentaa esim. työhaastatteluihin, sekä etenkin tietojenkäsittelyn tutkintoa pitäisi mainostaa enemmän yrityksille ja kertoa, miten tutkinto eroaa esimerkiksi insinöörin koulutuksesta."

"Työnantajien pitäisi olla jatkuvasti mukana esimerkiksi opetussuunnitelmaa laatiessa."

13. Yhteenveto ja johtopäätökset

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää opiskelijoiden näkökulmasta työelämäyhteistyötä ja sen näkyvyyttä opinnoissa Oulun seudun ammattikorkeakoulun Liiketalouden yksikössä. Aineisto kerättiin Liiketalouden yksikön kaikkien koulutusohjelmien jokaiselta vuosikurssilta. Vastauksia saatiin 657 opiskelijalta läsnäoleviksi ilmoittautuneiden opiskelijoiden ollessa 1 140. Aineistoksi saatiin kattava ja hyvin perusjoukkoa kuvaava aineisto, josta pystyttiin tilastollisin menetelmin tutkimaan eri ryhmien välisten vastausten eroja. Tässä luvussa on yhteenveto, vertailua valtakunnalliseen vastaavanlaiseen tutkimukseen ja tulosten pohjalta tehtyjä johtopäätöksiä. Yhteenvedossa ei kerrota eri ryhmien välisiä eroja vastauksissa, vaan ne on tarkasti esitetty tulokset-luvussa.

Yhteenveto

Opiskelijat kokivat tarvitsevansa lisää ohjausta ja neuvontaa työelämään liittyvissä asioissa. Parhaiten tietoa oli yleensä saatu koulutusohjelmiin liittyvistä ammateista ja uramahdollisuuksista (49 %), mutta vain 29 % koki saaneensa riittävästi tietoa koulutusohjelmaan liittyvien ammattien ammattitaitovaatimuksista. 44 % koki saaneensa riittävästi ohjausta työnhakuun ja 35 % riittävästi tietoa työelämään liittyvistä asioista esimerkiksi työläinsäädännöstä. Kolmasosa ei mielestään ole saanut riittävästi tietoa työnhakuun ja työelämään liittyvistä asioista.

Opiskelijoiden mielestä työelämäyhteyksien määrä opinnoissa ei ole ollut kovin runsasta. Se, että heillä on ollut mahdollisuus osallistua projekteihin, koettiin onnistuneen kohtalaisen hyvin. Noin puolet opiskelijoista oli sitä mieltä, että heillä on ollut mahdollisuus osallistua projekteihin, joissa työskennellään yhdessä työelämän kanssa. Lähes 40 %:n mielestä monet opintojaksojen harjoitus- ja ryhmätyöt sekä muut tehtävät toteutetaan yhteistyönä työelämän kanssa, mutta lähes yhtä paljon oli asiasta eri mieltä. Kolmasosan mielestä työelämän asiantuntijat ovat käyneet luennoimassa ja alle 30 %:n mielestä on tehty vierailuja työelämän organisaatioihin. Näitä yritys- vierailuja ja luennoitsijoiden vierailuja opiskelijat pitivät hyvin tärkeinä, kaikkein tärkeimpinä työelämäyhteistyö-

muodoista. Valmistuneiden opiskelijoiden hyödyntämistä opetuksessa ei monenkaan mielestä ole ollut eikä monikaan ole suorittanut opintoja työnantajan tiloissa.

Opiskelijat pitivät erittäin tärkeänä lähes kaikkea, mikä liittyi opetuksen työelämävastaavuuteen. Suuri osa eli noin puolet opiskelijoista oli sitä mieltä, että opetus Liiketalouden yksikössä on käytännön läheistä, opetusmateriaalit ja opetussisällöt ovat ajantasaisia ja vastaavat työelämän vaatimuksia. Näiden kohdalla voidaan Liiketalouden yksikön onnistuneen kohtalaisesti. Ainoastaan kolmasosa oli kuitenkin sitä mieltä, että valmistuvilla opiskelijoilla on riittävä oman alansa käytännön osaaminen. Työelämäsuhteita opiskelijat eivät ole juurikaan pystyneet luomaan opintojensa aikana, eivätkä opiskelijat kokeneet saaneensa koulutuksesta tukea työelämäsuhteiden rakentamisessa.

Harjoittelun nykytilaa tarkasteltaessa rajattiin ensimmäisen ja toisen vuoden opiskelijat pois. Näin saatiin tarkkaa tietoa ammattiharjoittelusta, joka on ohjattua ja jonka työtehtävien pitäisi vastata mahdollisimman hyvin koulutusalan keskeisiä työtehtäviä. Harjoitteluasioiden tärkeyskohtiin pystyivät vastamaan kaikki tutkimukseen osallistuneet opiskelijat. Harjoitteluun liittyvien asioiden tärkeyttä tarkasteltiin ylempien vuosikurssin opiskelijoilta, mutta lisäksi verrattiin erosivatko ensimmäisen ja toisen vuoden opiskelijoiden arviot tärkeydestä ylempien vuosikurssien opiskelijoiden arvioista.

Opiskelijat pitivät erittäin tärkeänä opettajien riittävää harjoittelun ohjausta, työelämän riittävää ohjausta ja osallistumista arviointiin sekä varsinkin sitä, että harjoittelun työtehtävät vastaavat oman koulutusalan keskeisiä tehtäviä. Näiden asioiden voidaankin katsoa toteutuneen kohtalaisen hyvin. Yli 60 %:n mielestä harjoittelutyötehtävät olivat vastanneet oman koulutusalan keskeisiä tehtäviä ja yli 60 % koki Liiketalouden yksikön opettajien osallistuneen riittävästi harjoittelun ohjaukseen. Yli 50 %:n mielestä työelämän edustajat ovat osallistuneet riittävästi harjoittelun ohjaukseen ja harjoittelun arviointiin. 64 % opiskelijoista piti tärkeänä, että harjoittelusta saa-

daan palkkaa, mutta tämä oli toteutunut vain 39 %:lla. Ensimmäisen ja toisen vuosikurssin opiskelijoiden vastaukset eivät juuri poikenneet kolmannen ja sitä ylempien vuosikurssien opiskelijoiden arvioista harjoitteluun liittyvien asioiden tärkeydestä. Kolmannen ja sitä ylempien vuosikurssien opiskelijat pitivät enemmän tärkeänä, että harjoittelun työtehtävät vastaavat oman koulutusohjelman tehtäviä.

Myös opinnäytetyöhön liittyvien asioiden nykytilaa tutkittaessa otettiin tarkasteluun kolmannen ja sitä ylempien vuosikurssien opiskelijat, koska opinnäytetyötä ei yleensä aloiteta ennen kolmatta lukuvuotta. Opiskelijat pitivät hyvin tärkeänä opettajien riittävää osallistumista opinnäytetyön ohjaukseen ja opinnäytetyön aiheen löytämiseen. Samoin pidettiin tärkeänä työelämän edustajien riittävää osallistumista opinnäytetyön ohjaukseen. Opiskelijat kokivat, että opettajat ovat kohtalaisen hyvin osallistuneet opinnäytetyön ohjaukseen ja työelämän edustajatkin kohtalaisesti. Opettajien ohjausta opinnäytetyön aiheen löytämiseen ei kuitenkaan pidetty riittävänä. Opiskelijat eivät pitäneet erityisen tärkeänä sitä, että opinnäytetyöstä saa palkkaa, eikä moni ollut saanutkaan opinnäytetyöstä palkkaa. Ensimmäisen ja toisen vuosikurssin opiskelijoiden mielipiteet opinnäytetyön ohjauksen ja palkan tärkeydestä eivät poikenneet tarkastelussa olleiden ylempien vuosikurssien vastauksista.

Opiskelijoista 60 % oli sitä mieltä, että opetushenkilöstöllä on ajantasainen työelämätuntemus, ajantasainen ja vakuuttava oman alan osaaminen ja teoreettinen osaaminen. Ainoastaan noin 10 % oli näistä asioista eri mieltä. Opetushenkilöstöä pidettiin siis pätevänä. Opetushenkilöstön ei koettu olevan ihan niin hyvin motivoitunut tukemaan ja neuvomaan opiskelijoita työelämäasioissa.

Opiskelijat kokivat, etteivät opiskelijakunta, opiskelijajärjestöt, muut ammattikorkeakoulun ulkopuoliset organisaatiot tai opiskelijatoverit olleet tukeneet heitä työelämysuhteiden rakentamisessa. Kaikkien tukea pidettiin kohtalaisen tärkeänä. Opiskelijat kokivat, että opiskelijakunta ja opiskelijajärjestöt ovat järjestäneet kohtalaisesti työelämään liittyviä tapahtumia, seminaareja jne.

Ne opiskelijoiden opintojen aikana kokemat onnistuneet kokemukset, jotka pystyttiin liittämään johonkin aiheeseen,

liittyivät etupäässä harjoitteluun (54 kpl), työelämän kanssa yhteistyössä tehtyihin projekteihin tai harjoitustöihin (41 kpl), opiskelun myötä kesätyöpaikan tai työpaikan saamiseen (11 kpl), työkokemuksen hyödyntämiseen opiskelussa (11 kpl), Liiketalouden yksikön käytännönläheiseen opetukseen (11 kpl), työelämän edustajien vierailuihin (6 kpl) ja yritysvierailuihin (6 kpl).

Monet olivat saaneet harjoittelupaikasta työpaikan tai kesätyöpaikan sekä opinnäytetyön aiheen. Useat kokivat harjoitteluajan opintojensa parhaaksi ajaksi. Harjoittelussa he saivat tehdä vastuullisia työtehtäviä, jotka tukivat opintoja, pystyivät luomaan tärkeitä kontakteja työelämään ja saivat laajan käsityksen oman alan työtehtävistä. Hyvänä myös koettiin se, että harjoittelu on tarpeeksi pitkä. Myös kuuluminen työyhteisöön ja positiivinen suhtautuminen harjoittelijoihin koettiin mukaviksi onnistuneiksi kokemuksiksi. Projektien ja harjoitustöiden kautta opiskelijat olivat pystyneet luomaan kontakteja työelämään, saaneet ”jalan oven väliin” tulevaisuutta varten, tutustuneet organisaatioihin ja niiden työtehtäviin sekä tutustuneet yleensäkin työelämään ja saaneet tietoa työelämäasioista.

Projekteista ja harjoitustöistä, joiden kautta onnistumisia oli koettu, opiskelijat mainitsivat yrityshaastattelut, tilastolliset tutkimukset sekä www-sivujen ja liiketoimintasuunnitelman tekemisen. Työelämässä opittujen asioiden koettiin helpottavan opiskelua ja onnistumiseksi koettiin, että työelämän opittuja taitoja voitiin hyödyntää opiskelussa. Yritysvierailujen ja työelämän edustajien vierailujen kautta oli saatu tietoa työelämän asioista ja yritysten toiminnasta. Positiivisena asiana pidettiin erityisesti vierailijoita, jotka olivat entisiä Liiketalouden yksikön opiskelijoita. Moni toi tässä yhteydessä esille hyvänä asiana Liiketalouden yksikön opetuksen käytännönläheisyyden.

Epäonnistuneet kokemukset liittyivät lähes samoihin asioihin kuin onnistuneet kokemuksetkin. Opintojensa aikana epäonnistuneet kokemukset liittyivät harjoitteluun (18 kpl), työelämän kanssa yhteistyössä tehtyihin projekteihin tai harjoitustöihin (18 kpl), työpaikan huonoon löytymiseen (6 kpl), harjoittelupaikan huonoon löytymiseen (4 kpl), työelämän ja opintojen kohtaamattomuuteen (5 kpl) ja tutkinnon huonoon tunnettuuteen (3 kpl). Niillä

opiskelijoilla, joilla oli epäonnistuneita kokemuksia harjoittelusta, yleisimmin työtehtävät eivät olleet tarpeeksi vaativia ja vastuullisia tai ohjaus harjoittelupaikalla oli ollut puutteellista.

Esille tuotiin myös, että harjoittelupaikoissa ei välttämättä oltu valmistauduttu riittävästi harjoittelijan tuloon ja harjoittelujakson alkamiseen. Opiskelijat kokivat, että jotkut projektit olivat huonosti toteutettu ja työelämän edustajia oli vaikea saada mukaan projekteihin. Tuotiinpa esille myös työelämän edustajien asiaa kohtaan tuntema arvostuksen puute. Tämä tuli esille juuri liiketoimintasuunnitelman (LTS) tekemisessä.

Harjoittelupaikkojen ja työpaikkojen huonon löytämisen toivat esille varsinkin KIR-opiskelijat ja ulkomaalaiset opiskelijat. Joidenkin mielestä työelämässä opittuja taitoja pitäisi pystyä hyödyntämään opinnoissa esimerkiksi saamalla opintopisteitä. Joidenkin mielestä opetus ja työelämä eivät kohtaa toisiaan. Opiskelijat kokivat myös huonona asiana, että tradenomeja ei työelämässä aina eroteta merkonomeista. Esille tuli myös, että opiskelijoilla ei ole ensimmäisen opiskeluvuoden jälkeen tunnetta, että osaavat tehdä oman alan työtehtäviä.

Opiskelijoilta saatiin runsaasti ehdotuksia, kuinka työelämäyhteistyö saataisiin paremmin mukaan opintoihin. Opiskelijat halusivat ylivoimaisesti eniten työelämän näkyvän opinnoissaan työelämän asiantuntijaluennoitsijoiden hyödyntämisessä (74 kpl). Työelämän asiantuntijoilta opiskelijat halusivat saada tietoa siitä, millaisia osaajia työelämä tarvitsee, mitä työelämä vaatii vastavalmistuvilta opiskelijoilta ja mitä opiskelijoiden kannattaa opiskella. Lisäksi he halusivat saada tietoa yleensäkin työelämästä ja tietoa oman alan työtehtävistä. Valmistuneita opiskelijoita toivottiin kovasti oppilaitokseen luennoimaan ja kertomaan työelämästä.

Seuraavaksi eniten ehdotettiin opintoihin työelämälähtöisiä projekteja ja pienempiäkin opintojaksoihin liittyviä toimeksiantoja (54 kpl) ja vierailuja organisaatioihin (38 kpl). Haluttiin tehdä ”oikeita juttuja” ja toivottiin, että useammat opintojaksot integroitaisiin työelämään. Ammattikorkeakoulun ja koulutuksen markkinointi (18 kpl) nousi myös vahvasti esille. Haluttiin, että työelämän edustajille kerrotaan enemmän hyödyistä, joita työelä-

mä saa hyödyntämällä opiskelijoiden osaamista ja myös koulutuksesta, jotta työelämän edustajat erottaisivat tradenomit merkonomeista ja tietojenkäsittelyn tradenomit insinööreistä.

Lisäksi ehdotettiin työelämäyhteistyön lisäämiseksi seminaareja tai tapahtumia (15 kpl), harjoittelun lisäämistä (13 kpl), yhteistyöyritysten etsimistä (13 kpl), opiskelijoille työelämäasioista tiedon lisäämistä (10 kpl), kummiyritystoimintaa (6 kpl) ja työelämän mukaan ottamista opetussuunnitelmien tekemiseen (3 kpl). Opiskelijat kokivat, että työelämä on opinnoissa vahvasti mukana harjoittelun myötä ja niinpä harjoittelua ehdotettiin lisäävän. Harjoittelua haluttiin jo ensimmäisestä vuosikursista lähtien. Esille nousi myös, että jos opiskelu mahdollistaisi paremmin opiskelijan työssäkäymisen myös opintojen ohella, niin työelämä tulisi jo opintojen aikana tutuksi ja tukisi opintoja.

Vertailua vastaavanlaiseen valtakunnalliseen tutkimukseen

Syksyllä 2008 INTO-verkosto (Opiskelijan ja työelämän yhteyksien kehittämisverkosto) toteutti valtakunnallisesti ammattikorkeakoulujen opiskelijoille nykytila-analyysin opinnoissa olevista työelämäyhteyksistä. Kyselyyn vastattiin 25 ammattikorkeakoulusta eri puolilta Suomea. Oulun seudun ammattikorkeakoulu ei osallistunut INTO-verkoston kyselyyn. Tutkimukseen vastasi 4 256 ammattikorkeakouluopiskelijaa. Tämä Oulun seudun ammattikorkeakoulun Liiketalouden yksikössä tehty kysely toteutettiin muokatulla INTO-verkoston kyselylomakkeella, jotta pystyttiin vertaamaan tuloksia valtakunnalliseen tutkimukseen. Kun Oulun seudun ammattikorkeakoulun Liiketalouden yksikön opiskelijoiden tuloksia verrattiin valtakunnallisen tutkimuksen tuloksiin, jossa oli mukana ammattikorkeakoulujen kaikkien koulutusalojen opiskelijat, niin tulokset olivat pitkälti yhteneväisiä.

Molemmissa tutkimuksissa saatuja yhteneväisiä tuloksia:

– Enemmistö opiskelijoista piti opetushenkilöstön osaamista ajantasaisena ja vakuuttavana ja työelämäntuntemusta ajantasaisena. Opetushenkilöstön ei koettu olevan kovin motivoitunut neuvomaan opiskelijoita työelämäasioissa.

- Noin puolet opiskelijoista piti opetusta käytännönläheisenä, opettajaisältöjä ja opetusmateriaaleja ajantasaisina ja työelämän vaatimuksia vastaavina. Kuitenkin vain kolmasosan mielestä valmistuvilla opiskelijoilla on riittävä oman alansa käytännön osaaminen.
- Työelämäyhteyksiä opinnoissa oli aika vähän. Useat kokivat, että on mahdollisuus tehdä projekteja, mutta työelämän edustajien luennot, vierailut organisaatioihin ja valmistuneiden hyödyntäminen opetuksessa olivat vähäistä. Myöskään opintojaksojen harjoitusten ja ryhmätöiden toteutus työelämän kanssa ei ollut kovin suurta.
- Opiskelijat kokivat saaneensa aika hyvin tietoa omaan koulutusalaan/-ohjelmaan liittyvistä ammateista ja uramahdollisuuksista, mutta kaipaivat enemmän tietoa työelämästä, esimerkiksi työlainsäädännöstä ja työnhakuun liittyvistä asioista.
- Noin puolet opiskelijoista piti työelämän edustajien osallistumista harjoittelun ohjaukseen riittävänä.
- Ulkomaalaisilla on ollut vaikeuksia saada harjoittelu paikka.
- Harjoittelusta ja opinnäytetyöstä palkkaa saaneiden opiskelijoiden osuudet olivat suurin piirtein samoja kummassakin tutkimuksessa. Vain harvat olivat saaneet palkkaa.
- Monikaan ei ollut samaa mieltä siitä, että opiskelijoilla on mahdollisuus osallistua Thesis -parhaiden opinnäytetöiden ja Praxis -parhaiden harjoitteluiden palkitsemiskilpailuun.
- Opiskelijoiden saama tuki opiskelijakunnalta, opiskelijajärjestöiltä, muilta ammattikorkeakoulun ulkopuolisilta organisaatioilta ja opiskelijatovereilta oli vähäistä. Opiskelijat eivät myöskään olleet sitä mieltä, että koulutus olisi tukenut työelämysuhteiden rakentamisessa.
- Alumni- ja mentoritoimintaa sekä yleensä eri yhteistyömuotojen olemassaolosta ei tiedetty.

Tutkimuksen tuloksissa oli myös joitakin eroavaisuuksia:

- Oulun seudun ammattikorkeakoulun Liiketalouden yksikössä noin 60 % opiskelijoista koki, että on saanut riittävästi harjoittelun ohjausta ammattikorkeakoululta. Valtakunnallisessa tutkimuksessa vastaava prosenttiosuus oli 45 %.
- Oulun seudun ammattikorkeakoulun Liiketalouden yksikössä 50 % koki saaneensa riittävästi opinnäytetyön ohjausta ammattikorkeakoululta ja työelämän edustajilta 44 %. Vastaavat luvut valtakunnallisessa tutkimuksessa olivat vähän yli 40 % ja alle 30 %.
- Valtakunnallisesti lähes 60 % opiskelijoista oli onnistunut luomaan suhteita työelämään opintojen aikana, mutta Oulun seudun ammattikorkeakoulun Liiketalouden yksikön opiskelijoista vain 31 %.
- Valtakunnallisesti yli 50 % opiskelijoista koki, että työharjoittelun lisäksi on mahdollisuus suorittaa osa opinnoista työelämässä. Vastaava prosenttiluku Oulun seudun ammattikorkeakoulun Liiketalouden yksikössä oli 19 %.

Kehittämiskohteita

Opiskelijoiden mielestä heillä ei ole työelämäyhteyksiä opinnoissa kovinkaan paljon. Vaikka suuren osan mielestä heillä on mahdollisuus osallistua projekteihin, joissa työskennellään työelämän kanssa, niin muut työelämäyhteysmuodot olivat vähäisiä. Erityisen tärkeänä pidettiin työelämän asiantuntijoita ja juuri heidän hyödyntämistä ehdotettiin työelämäyhteyksien parantamiseksi.

Enemmän työelämän asiantuntijoiden luentoja, vierailuja työelämän organisaatioihin, valmistuneiden opiskelijoiden hyödyntämistä, opintojaksoilla "oikeita juttuja" (toimeksiantoja työelämään), kummiyritystoimintaa.

Opetusta pidettiin käytännönläheisenä, opetussisältöjä ja opetusmateriaaleja ajantasaisina ja työelämän vaatimuksia vastaavina. Kuitenkaan valmistuvilla opiskelijoilla ei katsottu olevan riittävää oman alan käytännön osaamista. Opintojen aikana opiskelijat eivät myöskään olleet onnistuneet luomaan suhteita työelämään.

→ Työelämäyhteyksiä opintoihin jo heti opintojen alkuvaiheessa, useampien opintojaksojen integroiminen työelämään.

Opiskelijat kokivat, että he eivät saa tarpeeksi tietoa työelämäasioista.

→ Enemmän työelämän edustajien luentoja, vierailuja organisaatioihin, ohjeistusta ammattikorkeakoululta, seminaareja tai tapahtumia.

→ Enemmän tietoa ja ohjausta ammateista, ammattitaitovaatimuksista, työtehtävistä, työnhakuun liittyvistä asioista, työlainsäädännöstä jne.

Harjoittelun ohjausta ja harjoittelutehtäviä pidettiin kohtalaisen hyvänä, mutta harjoitteluun liittyi myös paljon epäonnistuneita kokemuksia. Harjoittelutehtävät eivät olleet vastanneet tradenomiharjoittelutehtäviä. Joissakin harjoittelupaikoissa ei oltu tarpeeksi varauduttu harjoittelijan ohjaukseen ja opastukseen. Harjoittelupaikan löytäminen oli ollut joillekin vaikeaa, varsinkin ulkomaalaisille opiskelijoille. Harjoittelusta ei myöskään kovin moni ollut saanut palkkaa.

→ Ammattikorkeakoululta enemmän tietoa harjoittelupaikoille harjoitteluun liittyvistä asioista (työelämän edustajien harjoittelun ohjauksesta, harjoittelutehtävistä jne.).

→ Työelämäyhteyksien lisääminen opintoihin heti opintojen alusta => opintojen aikana syntyy suhteita työelämään => helpompi löytää harjoittelupaikkoja ja työpaikkoja.

→ Harjoittelun palkasta keskustelua työelämän kanssa.

Opiskelijat kokivat edelleenkin, että työelämän edustajat eivät erota tradenomia merkonomista, eivät tiedä yhteistyömahdollisuuksista ja yhteistyöstä saadusta hyödyistä.

→ Tietoa yrityksille, markkinointia, seminaareja ja tilaisuuksia.

Opinnäytetyön ohjauksen katsottiin toteutuneen kohtalaisen hyvin, mutta ammattikorkeakoulun puolelta ei katsottu olevan riittävästi ohjausta opinnäytetyön aiheen löytämiseen.

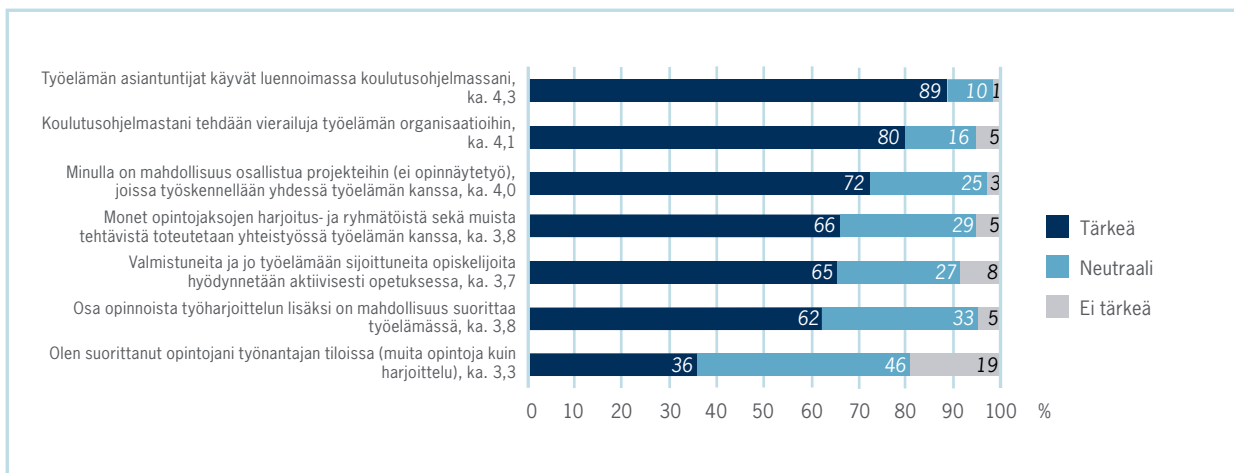
→ Opinnäytetyöprosessissa kiinnitettävä myös tarpeeksi huomiota aiheen löytämiseen ja valitsemiseen.

Opetushenkilöstöä pidettiin aika pätevänä, mutta opiskelijat kaipasivat heiltä enemmän tukea ja tietoa työelämäasioissa.

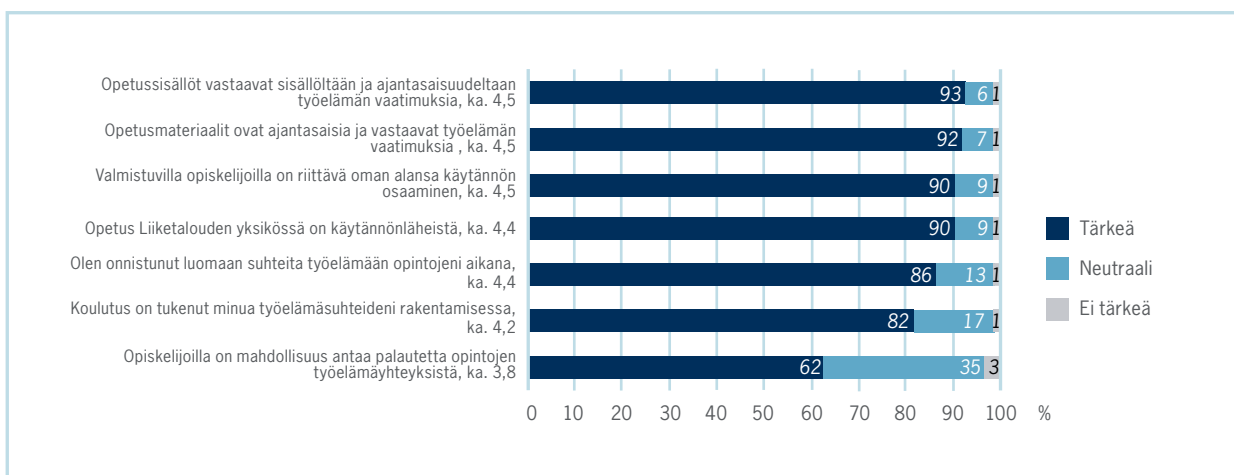
→ Enemmän ohjausta, aikaa, asennetta.

Opiskelijoiden vastauksista nähdään, että opinnoissa olevisi työelämäyhteyksiksi ei tarvitse välttämättä miettiä mitään uutta ja erikoista. Etupäässä opiskelijat halusivat tietoa työelämästä erityisesti työelämän edustajilta sekä tehdä oikeita käytännön asioita harjoitustöinään ja saada harjoitella hyvässä harjoittelupaikassa. Neuvoa, opastusta ja tukea he tarvitsevat ja haluavat kovasti sekä ammattikorkeakoulun että työelämän puolelta.

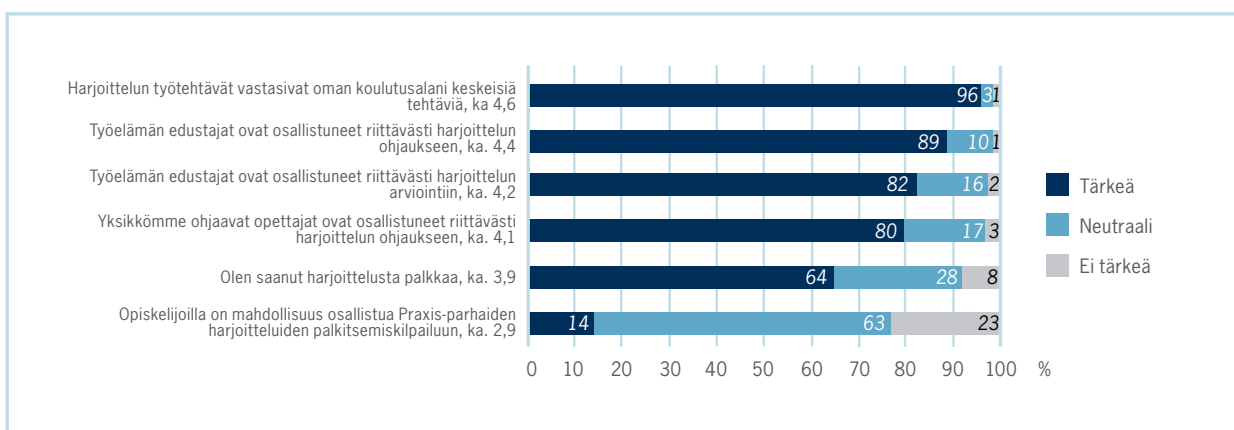
Tärkeys -muuttujien esitys

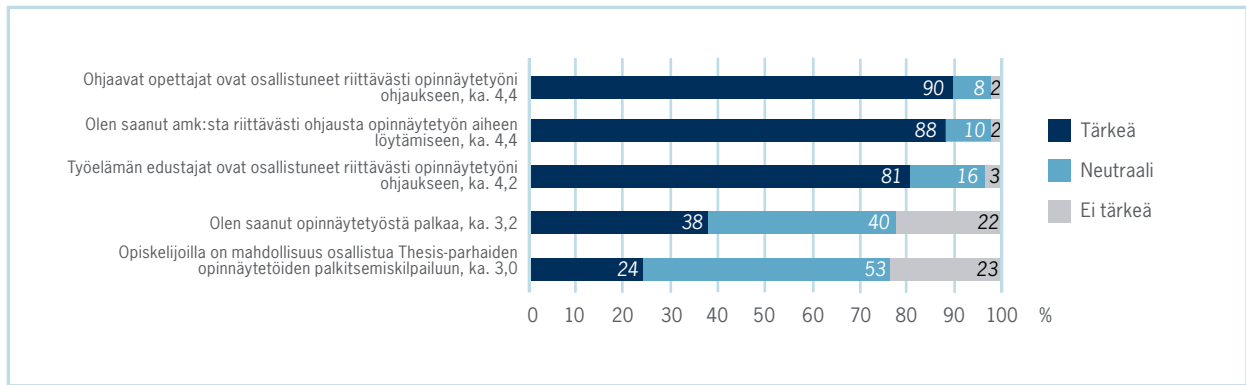
Opiskelijoiden arviot opintojen työelämäyhteyksien tärkeydestä (n = 639–651)

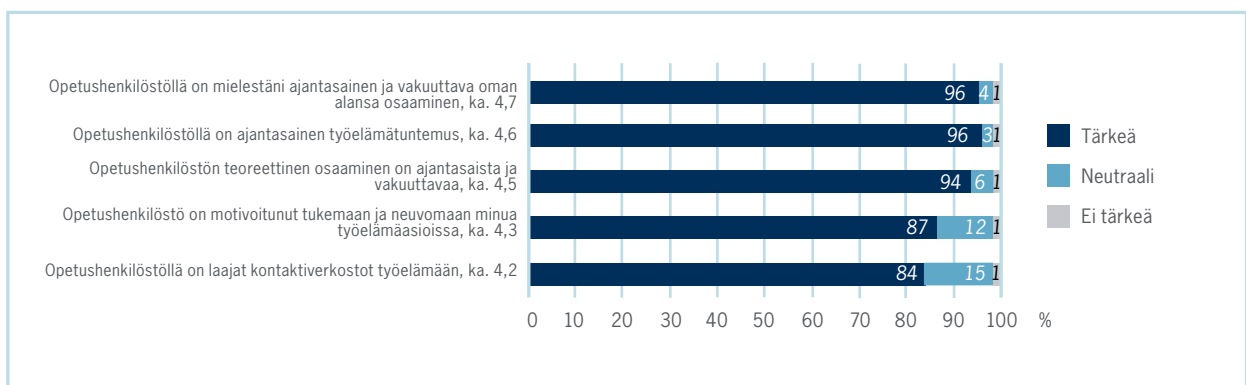
Opiskelijoiden arviot opetuksen työelämävastaavuuden tärkeydestä (n = 640–652)

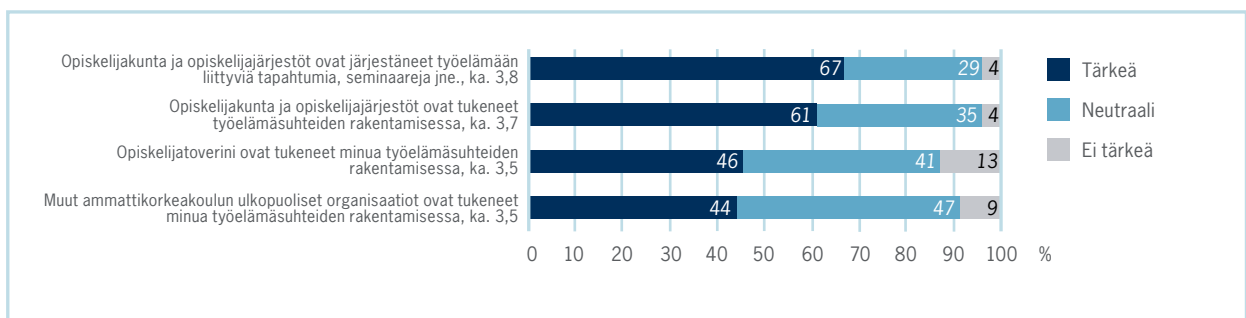
Opiskelijoiden (kolmas ja ylempi opiskeluvuosi) arviot harjoitteluun liittyvien asioiden tärkeydestä (n = 196–231)

Opiskelijoiden (kolmas ja ylempi opiskeluvuosi) arviot opinnäytetyöhön liittyvien asioiden tärkeydestä (n = 196–211)

Opiskelijoiden arviot opetushenkilöstön pätevyuden tärkeydestä (n = 651–654)

Opiskelijoiden arviot opiskelijakunnan, opiskelukavereiden ja ammattikorkeakoulun ulkopuolisten organisaatioiden tuesta rakentaa työelämysuhteita (tärkeys) (n = 637–644)

Cronbachin alfa -kertoimet

Summamuuttujat	Cronbachin alfa-kerroin
Työelämäyhteydet opinnoissa (nykytila)	0,67
Työelämäyhteydet opinnoissa (tärkeys)	0,76
Opetuksen työelämävastaavuus (nykytila)	0,73
Opetuksen työelämävastaavuus (tärkeys)	0,80
Harjoittelun ohjaus (ohjaukseen liittyvät kolme kohtaa) (nykytila)	0,71
Harjoittelun ohjaus (ohjaukseen liittyvät kolme kohtaa) (tärkeys)	0,75
Opinnäytetyön ohjaus (ohjaukseen liittyvät kolme kohtaa) (nykytila)	0,72
Opinnäytetyön ohjaus (ohjaukseen liittyvät kolme kohtaa) (tärkeys)	0,74
Opetushenkilöstö (nykytila)	0,81
Opetushenkilöstö (tärkeys)	0,80

ONKO TYÖELÄMÄ VAHVASTI LÄSNÄ AMK-OPINNOISSA OULUN SEUDUN AMMATTIKORKEAKOULUN LIIKETALouden YKSIKÖSSÄ?

OHJEITA VASTAAMISEEN

Tämän kyselyn kaikki kysymykset koskevat ainoastaan Oulun seudun ammattikorkeakoulun Liiketalouden yksikköä. Vastaa valitsemalla kysymyksen vastausvaihtoehdoista vain yksi ellei toisin mainita. Mikäli et osaa vastata johonkin kohtaan, jätä kyseinen kohta tyhjäksi.

1. Sukupuoli

- Nainen
- Mies

2. Koulutusohjelma

- Liiketalouden
- Tietojenkäsittelyn
- Kirjasto- ja tietopalvelun
- Degree Programme in Business Information Technology
- Degree Programme in International Business
- Yrittäjyyden ja liiketoimintaosaamisen (ylempi amk)

3. Pohjakoulutus

Voit valita useamman vaihtoehdon.

- Lukio
- Ammatillinen perustutkinto tai vastaava ammatillinen koulutus
- Muu, mikä

4. Kuinka mones opiskeluvuosi sinulla on menossa?

- 1.
- 2.
- 3.
- 4. tai useampi

5. Työkokemuksesi yhteensä ennen opintojen aloittamista

- Ei työkokemusta
- alle 6 kk
- 6 – 12 kk
- yli vuosi, kuinka monta vuotta

Jos vastasit edelliseen kysymykseen, että sinulla ON OLLUT työkokemusta ennen opintoja, niin vastaa kysymykseen 6. Muuten siirry kysymykseen 7.

6. Paljonko edelliseen kysymykseen vastatusta työkokemusajasta ennen opintojen aloittamista olit oman koulutusalasasi työtehtävissä?

- ei yhtään
- alle 6 kk
- 6 – 12 kk
- yli vuosi, montako vuotta

7. Mitä mieltä olet seuraavista väittämistä? Vastaa jokaiseen väittämään asteikolla:

5 = täysin samaa mieltä, 4 = samaa mieltä, 3 = ei samaa, muttei eri mieltä, 2 = eri mieltä, 1 = täysin eri mieltä

	5	4	3	2	1
Olen saanut Liiketalouden yksikössä riittävästi tietoa omaan koulutusalaani/-ohjelmaani liittyvistä ammateista ja uramahdollisuuksista	☐	☐	☐	☐	☐
Olen saanut yksikössämme riittävästi tietoa koulutusohjelmaani liittyvien ammattien ammattitaitovaatimuksista	☐	☐	☐	☐	☐
Olen saanut yksikössämme riittävästi tietoa työelämästä (työlainsäädäntö, työsopimukset)	☐	☐	☐	☐	☐
Olen saanut yksikössämme ohjausta ja neuvontaa työnhakuun (työsopimukset, CV, työhaastattelu jne.)	☐	☐	☐	☐	☐

8. Keneltä tai mistä olet saanut mainittuja (kysymys 7) tietoja, ohjausta ja neuvontaa?

Voit valita useammankin vaihtoehdon.

- Tutoropettajat
- Opettajat
- Opinto-ohjaajat
- Opiskelijakunta
- Seminaarit
- Työnantajat
- Alumnit (ammattikorkeakoulusta valmistuneet henkilöt)
- Muut opiskelijat
- Ammattiliitot
- Muualta, mistä

9. Työelämäyhteydet opinnoissa

Mitä mieltä olet alla esitettyjen väittämien nykytilasta ja tärkeydestä ?

Vastaa molempiin kohtiin jokaisesta väittämästä seuraavilla asteikoilla:

Nykytila: 5 = täysin samaa mieltä, 4 = samaa mieltä, 3 = ei samaa, muttei eri mieltä,

2 = eri mieltä, 1 = täysin eri mieltä

Tärkeys: 5 = erittäin tärkeä, 4 = melko tärkeä, 3 = neutraali, 2 = ei kovin tärkeä, 1 = ei lainkaan tärkeä

	Nykytila					Tärkeys				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
Työelämän asiantuntijat käyvät luennoimassa koulutusohjelmassani	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Koulutusohjelmastani tehdään vierailuja työelämän organisaatioihin	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Valmistuneita ja jo työelämään sijoittautuneita opiskelijoita hyödynnetään aktiivisesti opetuksessa	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Monet opintojaksojen harjoitus- ja ryhmätöistä sekä muista tehtävistä toteutetaan yhteistyössä työelämän kanssa	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Minulla on mahdollisuus osallistua projekteihin (muu kuin opinnäytetyö), joissa työskennellään yhdessä työelämän kanssa	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Osa opinnoista työharjoittelun lisäksi on mahdollisuus suorittaa työelämässä	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Olen suorittanut opintojani työnantajan tiloissa (muuta opintoja kuin harjoittelu)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

10. Opetuksen työelämävastaavuus

Mitä mieltä olet alla esitettyjen väittämien nykytilasta ja tärkeydestä ?

Vastaa molempiin kohtiin jokaisesta väittämästä seuraavilla asteikoilla:

Nykytila: 5 = täysin samaa mieltä, 4 = samaa mieltä, 3 = ei samaa, muttei eri mieltä,
2 = eri mieltä, 1 = täysin eri mieltä

Tärkeys: 5 = erittäin tärkeä, 4 = melko tärkeä, 3 = neutraali,
2 = ei kovin tärkeä, 1 = ei lainkaan tärkeä

	Nykytila					Tärkeys				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
Mielestäni opetus Liiketalouden yksikössä on käytännönläheistä	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Opetussisällöt vastaavat mielestäni sisällöltään ja ajantasaisuudeltaan työelämän vaatimuksia	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Opetusmateriaalit ovat mielestäni ajantasaisia ja vastaavat työelämän vaatimuksia	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Valmistuvilla opiskelijoilla on mielestäni riittävä oman alansa käytännön osaaminen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Opiskelijoilla on mahdollisuus antaa palautetta opintojen työelämäyhteyksistä	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Koulutus on tukenut minua työelämäsuhteideni rakentamisessa	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Olen onnistunut luomaan suhteita työelämään opintojeni aikana	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

11. Harjoittelu

Mitä mieltä olet alla esitettyjen väittämien nykytilasta ja tärkeydestä?

Jos et ole suorittanut harjoittelua tai et ole sitä parhaillaan suorittamassa, vastaa silloin ainoastaan asioiden tärkeyteen.

Nykytila: 5 = täysin samaa mieltä, 4 = samaa mieltä, 3 = ei samaa, muttei eri mieltä 2 = eri mieltä, 1 = täysin eri mieltä
Tärkeys: 5 = erittäin tärkeä, 4 = melko tärkeä, 3 = neutraali, 2 = ei kovin tärkeä, 1 = ei lainkaan tärkeä

	Nykytila					Tärkeys				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
Yksikkömme ohjaavat opettajat ovat osallistuneet riittävästi harjoittelun ohjaukseen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Työelämän edustajat ovat osallistuneet riittävästi harjoittelun ohjaukseen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Työelämän edustajat ovat osallistuneet riittävästi harjoittelun arviointiin	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Harjoittelun työtehtävät vastasivat oman koulutusalani keskeisiä tehtäviä	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Olen saanut harjoittelusta palkkaa	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Opiskelijoilla on mahdollisuus osallistua Praxis-parhaiden harjoitteluiden palkitsemiskilpailuun	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

12. Opinnäytetyö

Mitä mieltä olet alla esitettyjen väittämien nykytilasta ja tärkeydestä ?

Jos et ole tehnyt tai et ole tekemässä opinnäytetyötä, vastaa ainoastaan asioiden tärkeyteen.

Nykytila: 5 = täysin samaa mieltä, 4 = samaa mieltä, 3 = ei samaa, muttei eri mieltä, 2 = eri mieltä, 1 = täysin eri mieltä
Tärkeys: 5 = erittäin tärkeä, 4 = melko tärkeä, 3 = neutraali, 2 = ei kovin tärkeä, 1 = ei lainkaan tärkeä

	Nykytila					Tärkeys				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
Olen saanut ammattikorkeakoulustani riittävästi ohjausta opinnäytetyön aiheen löytämiseen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Yksikkömme ohjaavat opettajat ovat osallistuneet riittävästi opinnäytetyöni ohjaukseen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Työelämän edustajat ovat osallistuneet riittävästi opinnäytetyöni ohjaukseen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Olen saanut opinnäytetyöstä palkkaa	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Opiskelijoilla on mahdollisuus osallistua Thesis -parhaiden opinnäytetöiden palkitsemiskilpailuun	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

13. Työelämäyhteistyön muotoja

Mitä mieltä olet seuraavista väittämistä? Vastaa jokaiseen väittämään.

	Kyllä	Ei	En tiedä	En ymmärrä kysymystä
Ammattikorkeakouluni tarjoaa opiskelijoille yrityshautomotoimintaa	☐	☐	☐	☐
Ammattikorkeakoulussani on alumnitoimintaa	☐	☐	☐	☐
Ammattikorkeakoulussani on opiskelijoille omia osuuskuntia	☐	☐	☐	☐
Liiketalouden yksikössä on kummiyritystoimintaa	☐	☐	☐	☐
Liiketalouden yksikössä toimii opiskelijayritys	☐	☐	☐	☐
Liiketalouden yksikössä on mentoritoimintaa	☐	☐	☐	☐

14. Opetushenkilöstö

Mitä mieltä olet alla esitettyjen väittämien nykytilasta ja tärkeydestä ?

Vastaa molempiin kohtiin jokaisesta väittämästä seuraavilla asteikoilla:

Nykytila: 5 = täysin samaa mieltä, 4 = samaa mieltä, 3 = ei samaa, muttei eri mieltä, 2 = eri mieltä, 1 = täysin eri mieltä
Tärkeys: 5 = erittäin tärkeä, 4 = melko tärkeä, 3 = neutraali, 2 = ei kovin tärkeä, 1 = ei lainkaan tärkeä

	Nykytila					Tärkeys				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
Opetushenkilöstöllä on mielestäni ajantasainen työelämäntuntemus	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Opetushenkilöstöllä on laajat kontaktiverkostot työelämään	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Opetushenkilöstöllä on mielestäni ajantasainen ja vakuuttava oman alansa osaaminen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Opetushenkilöstön teoreettinen osaaminen on ajantasaista ja vakuuttavaa	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Opetushenkilöstö on motivoitunut tukemaan ja neuvomaan minua työelämäasioissa	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

15. Opiskelijakunnat ja opiskelijakaverit

Mitä mieltä olet alla esitettyjen väittämien nykytilasta ja tärkeydestä?

Vastaa molempiin kohtiin jokaisesta väittämästä seuraavalla asteikolla:

Nykytila: 5 = täysin samaa mieltä, 4 = samaa mieltä, 3 = ei samaa, muttei eri mieltä, 2 = eri mieltä, 1 = täysin eri mieltä

Tärkeys: 5 = erittäin tärkeä, 4 = melko tärkeä, 3 = neutraali, 2 = ei kovin tärkeä, 1 = ei lainkaan tärkeä

	Nykytila					Tärkeys				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
Opiskelijakunnat ja opiskelijajärjestöt ovat järjestäneet työelämään liittyviä tapahtumia, seminaareja jne.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Opiskelijakunnat ja opiskelijajärjestöt ovat tukeneet työelämysuhteiden rakentamisessa	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Muut ammattikorkeakoulun ulkopuoliset organisaatiot ovat tukeneet minua työelämysuhteiden rakentamisessa	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Opiskelijatoverini ovat tukeneet minua työelämysuhteiden rakentamisessa	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

16. Millaisia onnistuneita kokemuksia työelämästä sinulla on ollut omissa opinnoissasi?

17. Millaisia epäonnistuneita kokemuksia työelämästä sinulla on ollut omissa opinnoissasi?

18. Miten työelämäyhteistyö saataisiin paremmin mukaan ammattikorkeakouluopintoihin?

Kiitos vastaamisesta!

**OULUN SEUDUN
AMMATTIKORKEAKOULU**

ePooki - TUTKIMUS- JA KEHITYSTYÖN JULKAISUT
PL 222, KIVIHARJUNLENKKI 2B, 90101 OULU
PUH. 010 27 21030, FAX 010 27 21371
www.oamk.fi